ԺԱ. ՏԱՐԻ 3101 — 8 ՅՈՒՆԻՍ 1894 — 16 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1311 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դաճեկան արժէք		150
» » Վեցամսեայ	»	75
» » Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան	Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ		28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատար [illegible]	Ղրուշ	50

Խմբագրութեան [illegible] կամ այլ գրութիւն [illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
Պ. ՎԱՀՐԱՄ ՍԸՎԱՃԵԱՆԻ Ի ԼՈՆՏՈՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Յունիս

Մայիս 24ը հանդիսաւոր օր էր Անգղիոյ համար․ նոյն օրը ընտրած էր Պ. Վահրամ Սըվաճեան իւր երրորդ նուագահանդէսը տալու ի Լոնտոն, որ եւ չորրորդն պիտի լինէր յԱնգղիա։ Մառախլապատ, ցուրտ և մթին աւուրց կարգին մէջ, որով դեռ ձմեռը կ'երեւէր ի գարնան, և կ'երեւի տակաւին մինչեւ ցայսօր, յանկարծ նոյն օրը կ'անհետանային ամպք, և արեգակնափայլ պայծառ օր մը կը ծագէր Լոնտոնի վրայ, որ գոգցես հմայիւք իմն կ'այլափոխուէր, և իւր ճոխ ծառաստանեայց և մարգագետնոց վառվռուն նրանգովն չպարուած՝ զմրխտափայլ ընդարձակ շողարան մը կը դառնար։ Սակայն և այնպէս երաժշտասէր խուռն բազմութիւն մը, աւելի քան 1500 անձանց, դիմադրելով բուռն հրապուրանաց բնութեան որ զիրենք ի բացօթեայ զբօսավայրս կը հրաւիրէր, օրուան գեղեցկագոյն ժամուն, կէս օրուան ժամ 3ին, կը փութար ի Սէնդ Ճէյմս Հօլ, ընդարձակագոյն երաժշտարանն Լոնտոնի, մասնաւոր հետաքրքրութեամբ մը լսելու իրեն կիսածանօթ կամ անծանօթ «հայ դաշնակահարը», —ինչպէս կ'անուանէին յամէն հետէ Լոնտոնի լրագիրք իրենց ծանուցմանց մէջ, եւ փիքատէլլիի [illegible] իրենց տախտակներուն վրայ։

Այս հեղու նուագահանդիսին յարգարիչն էր Դանիէլ Մայեր, նա որ շատ մը նշանաւոր դաշնակահարաց գործակատարն է, ինչպէս և Փատերեւսքիի, և գործին՝ Էրարի մեծ դաշնակն։ Երկու և կէս ժամ տեւեց նուագածութիւնը, տասն և չորս ընտիր հատուածներէ բաղկացեալ։ Նուագածութեան նկարագրին վրայ մեք մեր կողմանէ աւելի ինչ ըսելիք չունիմք մեր ընթերցողաց, քան ինչ որ ըսինք արդէն Մանչէստրի նուագահանդիսին համար, զի արուեստագէտը նոյն, նոյն էր միանգամայն և իւր արուեստն, եթէ չըսեմք մանաւանդ որ վերջինս տարբերութիւն մեծ կ'երեւցունէր այս անգամ այնու որ զգալի կերպիւ աւելի զարգացուն և առաւելապատիկ կատարելութիւն և բարձրութիւն առած էր, զորս մասամբ ընծայելու եմք անշուշտ այն համարձակութեան, զոր ստացած էր արուեստագէտն ի բաց թօթափելով տակաւ այն ջղային երկչոտութիւնն, որ ի ծածուկ յանգգաստից կը կաշկանդէ դեռահասակ արուեստաւոր մը, որքան և այր գտնուի, երբ նոր ի հրապարակ կ'ելնէ, և Լոնտոնի նման աշխարհաժողով և աշխարհահամբաւ հրապարակ։ Իսկ թէ աւելի մանրամասնութեանց ուզենամք իջնել, գուցէ թէ ազգակցական խանդավառութեան չափազանցութիւն կարծուին մեր գովեստք, որքան և արդար և անկողմնասէր ըլլան․ ուստի ինչպէս առաջին անգամ, նաեւ այժմ կ'անցնիմք օտար լրագրութեանց դատաստանին․ և այս իսկ եղաւ պատճառ որ մինչեւ ցարդ լուռ կեցանք և յապաղեցինք այսպիսի պատուաբեր դէպք մը հաղորդելու մերայնոց։

Թէ ինչ մեծայարգ ընդունելութիւն գտաւ Լոնտոնեան հրապարակէն, եւ առաւելագոյնս գտնել կը խոստանայ յապագայս, մեր երիտասարդ դաշնակահարն, առաջին նշան նոյն իսկ բազմաթիւ թերթերուն իւր վրայ երկար խօսիլն եւ զինքը քննադատելն է։ Տեղեակ եմք որ նոյն իսկ վերջին ժամանակակից օրերուս մէջ շատ մը մրցակից դաշնակահարք ի հանդէս ելան նոյն իսկ այն սրահին մէջ, ուր Պ. Սըվաճեան նուագեց, բայց անոնցմէ յոյժ սակաւուց վրայ յիշատակութիւնք եղան լրագրաց մէջ, եւ շատերուն վրայ խպառ լռութեան մահացուցիչ դատակնիքն դրուեցաւ։ Ոչ այդպէս եղաւ մեր ազգակցին համար. որչափ տեղեկացանք եւ կրցանք ճշդիւ ստուգել, մինչեւ ցայսօր մօտ երեսուն լրագիրք, եթէ օրաթերթք, և եթէ շաբաթաթերթք, թէ քաղաքական և թէ երաժշտական, խօսեցան եւ տեղեկագրեցին իւր նուագահանդէսին վրայ։ Այս կէտէն կը սկսի նախ մեր խնդակցութիւնն առ մեր քաջարուեստ երիտասարդն։ Զեմք կարող այդ ամեն թերթերուն դատաստաններն մի առ մի ի գիր առնուլ աստ. անշուշտ օր մը ինքն Պ. Սըվաճեան զանոնք ի մի հաւաքելով մեզ մանրամասն կը հաճի ծանօթացունել. բայց ընդհանուր հայեցուածք մը տալով անոնց, այն որ մեր աչքին զարկաւ գլխաւորաբար, ոչ այնչափ անոնց թիւն եղաւ, եւ ոչ իւր արուեստին վրայ եղած գովասանական դրուատիք, որչափ բազմաթիւ թերթերուն մէջ մասնաւոր խորհրդածութեան նիւթ եղած խնդիրն, որ իբր տարօրինակ նորութիւն մը դատուեցաւ. յատուկ մեր դաշնակահարին, որ եւ նախորդ ի հրապարակ ելած դաշնակահարաց և ոչ միոյն վրայ լսուած էր։

Տէյլի Թէլէկրաֆ, որ գրասէր և արուեստասէր, թերեւս նաեւ Լոնտոնցւոյն զբօսեցուցիչ թերթն է, յետ մեր «հայ դաշնակահարն» լսելու, իւր մայիս 26 թուոյն մէջ այսպիսի զարմանալի խորհրդածութիւն մը կ'ընէր․ «Շատ արուեստներ կան յորս Արեւելքն իւր մտաց նրբութեամբն և մատանց ճարտարութեամբն կրնայ դիւրաւ յետս թողուլ Արեւմտից զաւակը, սակայն դաշնակահարութեան մէջ թուի թէ Եւրոպացիքս մեք տակաւին մերոյն տէրն եմք»։ Խորամուխ ընթերցողն կրնայ դիւրաւ թափանցել այդ անձնդրօշ պարծենկոտութեան գաղտնի պատճառին, և նշմարել՝ ինչ որ նա գաղտ նշմարած էր բաղդատութեան մը մէջ, և հարկ կը տեսնէր քաջալերուիլ և քաջալերել զիւրսն։ Այդ Արեւելից զաւակը, զոր ամօք ինչ յառաջ նոյն իսկ այդ թերթն առատօրէն գովաբանած էր այնպիսի գովիւք, զոր ինքն իրեն ներելի կը համարէր յանժամ տալ օտարականի մը առանց իւր Լոնտոնցւոց զիւրազգածութիւնը վիրաւորելու. այս անգամ տարբեր զգացումն ունենալ կ'երեւցունէր, կարծես թէ նշմարելով որ այդ յետամնաց Արեւելից զաւակն այժմ մինչեւ այնպիսի սահմաններ թեւակոխելու կը ձգտի, որ իւր Լոնտոնցւոյն իսկ բնաւ անծանօթ մնացած էր իւր բուն յատուկ ասպարէզ կարծուած դաշնակին վրայ։ Թէ իրօք այսպիսի ինչ մտաց թել մը կայր իւր բանից մէջ, կը մատնէր յականայս իւր յաջորդ խօսքը, զոր խոստովանել ստիպուած էր [illegible] քննադատական բան մը ըսած ըլլալու համար, «Ցաւդ և է, հայ արուեստագէտին տամք ինչ որ արժանին է մեր ամեն կարելի բարեգոյն գիտաւորութեամբ։ Իւր մեկնաբանելեաց կերպն Պեթովէն, Շուման, Րուպինշթայն և այլ նոյն կարգի վարժապետաց գործոց՝ իւրն է բոլորովին, և տարակոյս չկայ որ ինքնատեղծութիւնն (originality) բան մ'է այսօրուան օրս»։ Ահա այս իսկ եղած էր Պ. Սըվաճեանի իւր այս վերջին նուագահանդէսին մէջ փայլեցուցած նշանաւոր և ամենուն աչքի զարկած կէտն։

Սակայն չեմք կրնար ըսել թէ իրօք այս իւր մեկնաբանութեան (interpretation) ինքնատիպ եղանակն նոր ինչ էր բոլորովին այս վերջին նուագահանդիսին մէջ. թէ արդէն իւր երկրորդ նուագահանդիսին մէջ ի Լոնտոն, և յերրորդին ի Մանչէստր գործադրած էր զայն; կրնայ վկայել ինչ որ այն ատեն խորհրդածեցինք մեք մեր յանժամու նամակին մէջ, ուր ըսած էինք, «Նշանաւոր էր նշմարել իւրաքանչիւր հատուածոց մէջ տուած մեկնաբանութեանց կերպն, որովք գոգցես կ'արտատպէր նուագածուն, իբր երաժշտային քերթուած մը, ինչպէս ըլլալու էին իրօք»։ (Տես Արեւելք թիւ 3000)։ Բայց որովհետեւ անգլիացի քննադատից ուշադրութենէն վրիպած էր յանժամ այս նշանաւոր կէտը, մեզ այնպէս թուի որ Պ. Սըվաճեան, որպէս զի իւր այդ արուեստը կամ արուեստագիտական վարդապետութիւնը զգալի ընել տայ անոնց, այս անգամ դիտմամբ այնպիսի կտորներ ընտրած էր իւր նուագածութեան համար, որ ըստ մեծի մասին քաջածանօթ էին ամենուն, և այնու նոցա ընտանեցեալ լսելեաց իմանալի կ'ըլլար սովորական միօրինակ ձեւէն իւր բոլորովին նորակերպ ձեւն․— այսպիսի էր, օրինակի համար, Պեթովէնի այն [illegible] (A flat, op, 26), որոյ մէջ կը գտնուէր նաեւ համբաւաւոր և հանրածանօթ «Թաղմանական քայլը» (Marche funèbre)։ Եւ հասաւ իսկ նպատակին։ Իւր այդ ինքնուրոյն կերպն գրաւեց այս անգամ ամենուն ուշը, և ընդհանուր ալեկոծ յուզուեցաւ թերթերու մէջ, որ թէպէտ անկախ իրարմէ և անգիտակ իրարու կարծեաց, գոգցես ակադեմական վիճաբանութիւն մը կազմեցին, ոմանք ի նպաստ խօսելով, և այլք ընդդէմ․ սակայն նոյն իսկ հակառակորդք չէին համարձակած արհամարհութեամբ կամ անգոսնելով յիշատակել զայն. կը կոչէին «տարօրինակ, ինքնատիպ, մտացածին» և ոչինչ աւելի։ Մ[illegible] Փ[illegible], որ Տէյլի Թէլէկրաֆի նման պահպանողական թերթ է ի քաղաքականին,—թերեւս նաեւ ի գեղարուեստականին, — յետ միանգամ ըսելու թէ «հաճութեամբ կը վկայենք Պ. Սըվաճեանի արուեստական (technical) կարողութեանը (ability), և զգայնութեան, կամ թէ ըսեմք մանաւանդ զգայնութեան զարնուածքին», կը յարէ. «բայց իւր մեկնաբանութիւն հանրածանօթ գործոց՝ փոքր ինչ չափէն աւելի մտացածին (fantastic) երեւցաւ մեզ»։ Նմանօրինակ կը խօսէր նաեւ [illegible]. «Անհաւատալի կերպիւ նուրբ էր զարնուածքը, բայց իւր մեկնաբանութիւնը նորակերպ բան մ'էր»։ Իսկ այսպիսեաց հակառակ, բուն երաժշտական թերթք կը ջատագովէին, և Մ[illegible] Ն[illegible] յառաջ եւս անցնելով՝ նշանաւոր սկզբունք մը քարոզելու առիթ կ'առնուր. «Ցայտ իսկ է, կ'ըսէր, Պ. Սըվաճեանի գլխաւոր արժանիքն, և այդով իսկ է որ միւս դաշնակահարաց խմբին մէջէն իւր վրայ կը դարձունէ մեր ուշադրութիւնը։ Իւր նորաձեւ զարնուածքը ազդու կերպիւ կը լուծէ այն տեսութիւնը, բազմաց արդէն ընդունելի եղած, թէ դաշնակահարք ունին իշխանութիւն աւելի իրենց անհատականութիւնը (individuality) արտայայտելու, քան թէ երգահանները»։ Եւ արդարեւ այդ տեսութեան կրնայ յօրինակ բերուիլ գերազանցական արուեստը. Պ. Սըվաճեան իւր նորակերպ արուեստին ոչ թէ կ'այլանդակէ բնագիրները, այլ ամենայն կերպիւ հաւատարիմ մնալով անոնց տառական մանրամասնութեանց, անոնց ոգւոյն խորը կը մտնէ և ի դուրս կը հանէ բացատրութիւնս, իմաստս, նրբութիւնս նորանորս, որք ոչ թէ չկան այդ քերթուածոց մէջ, այլ ծածուկ ծածկուած են իւրաքանչիւր պարբերութեանց մէջ, որոց չէ կարող սովորական լսող մը և կամ արուեստաւոր անդրադառնալ. բայց ճարտար արուեստագէտ մը կրնայ զանոնք պարզել ըստ իւր խորամուտ ըմբռնմանց, արժանի երեւակայութեան և բանաստեղծ զգայմանց։ Ասպարէզ նոր և ընդարձակ, եթէ չհամարձակիմք կոչել մանաւանդ և յեղաշրջում՝ նուագածու արուեստին, որով միեւնոյն երաժշտական շարայարութիւն կրնայ անթիւ այլազանութիւնս (variation) ընդունել, առանց որոյ ամենէն բարձր և չքնաղ քերթուածք, երբ միօրինակ և մեքենապէս ներկայացուին, ի վտանգի կրնան գտնուիլ օր մը ձանձրալի և տաղտկալի դառնալու։ Այդ նորութեան երաժշտական աշխարհին մէջ յԱնգղիա [illegible] ըլլալու պատիւն ունեցաւ ուրեմն Պ. Սըվաճեան իւր տուած նուագահանդէսներով. բայց թէ ինչպիսի արուեստիւ զայն կը ճարտարէ, որ փոխանակ իւր ունկնդրաց հին ոճոյն սովորական ջղերն վրդովելու, կը զմայլեցունէ կը յափշտակէ և կ'ուսուցանէ, անկարելի է անշուշտ բացատրել աստ զայն գրով, բայց հրաւիրել հնար է հետաքրքրուող երաժշտասէրներն որ ջանան, երբ առիթը մերձենայ, լսել և մեր բանից ճշմարտութիւնը հաստատելու։

Այսքան առ այժմ համառօտիւ խօսելով այս «մեկնաբանութեան» խնդրոյն վրայ, որ ինչպէս ըսինք մեծ յուզումն յարոյց ի Լոնտոն, և քննադատք գլխաւորապէս այնու զբաղեցան, երկայն խօսիլ աւելորդ կը համարիմք մեր արուեստագիտին նաեւ իւր միւս նշանաւոր յատկութեանց և յառաւելութեանց վրայ, զորս զանց չըրին սակայն խօսիլ նոյն քննադատք։ Իւր ըստ տեղւոյն հիանալի եռանդ [illegible] հետ՝ հաճոյք և զմայլումն կ'ազդէին իւր ունկնդրաց վրայ իւր միանգամայն ցուցած ճշդութիւնն և յստակութիւն։ Ամենադժուար երաժշտութեանց մէջ գոգցես կարելի էր իւրաքանչիւր մատանց բախումները մի առ մի ըմբռնել կամ թուել հաշուելի հատիկներու պէս․ և ճշդութիւն այնպիսի, որ Մ[illegible] Լ[illegible] զայն «Մաթեմաթիքական» կ'անուանէր։ Իսկ գալով զգայմանց, ոչ այլով իւիք կրնամք բացատրել զայն, բայց եթէ ըսել թէ Պ. Սըվաճեանի արուեստին նոյն իսկ խաղութիւնն զգացումն է։ Մերթ խանդավառ ի սկզբանէ ի վեր մինչեւ ցվերջ, կամ կիրք էր այն կանգուն և բորբոքեալ յուզումն, որ ի մեղամաղձութիւն կը բեկանէր կը փշրէր յանկարծ և կամ բուռն զայրոյթ, որ ի վերջին ծայր մեղմութիւն և ի խանդակաթ փափկութիւն և մինչեւ ի լաց գիտէր նուաղիլ։ —Կատարեալ պատկեր խաղաղ և ալեծուփ խռովեալ ծովու՝ նկարեալ երաժշտական ձայնիւք։ Այդ յուզեալ մատանց ներքեւ հիանալի էր տեսնել անշունչ և մեքենաւոր գործին, որ ինչպէս իբր շնչաւոր զգայուն էակ մը կը հպատակէր ամենայն հրամանի, մերթ երկայն [illegible] գեղգեղելու, և մերթ ամենամեղմ հեծութեան մեղմ հառաչներէ՝ ամենախրախ գոռացմանց բարձրանալու։ [illegible] նուագիստ արձագանգ շարքէն ամենախրախ կայծական պայթիւն մը յանկարծ գոռացունելու։

Էրարն էր որ ինքզինքը դաշնակ գիտէր, բայց զարմանօք իմն կը տեսնէր որ ստիպուած էր իր հրամանատարին անխնայ [illegible] հպատակելով, —երբեմն երբեմն փող հնչել, երբեմն իբր տաւիղ կնճռեալ և երբեմն երբեմն երգեհոն խորաձայն թնդացունել ամբողջ սրահը։ Այս ճարտարութեանց նկատմամբ էր անշուշտ որ մէկէն աւելի թերթք «[illegible]» կը զբաղին Պ. Սըվաճեանի արուեստագիտութիւնը (technical), եւ Մ[illegible] Ս[illegible] յայտնապէս կ'ըսէր թէ «բնաւ վեհ չկրցաւ այն», եւ Փ[illegible] (անգլիական) թէ «անհուն երեւակայութիւն կը տիրէ իւր բախմանց մէջ», և այլ թերթ մը թէ «[illegible] կրկին անգամ նոր է եւ արուեստասէրին ինքեան յատուկ»։ Վերջապէս այս ամեն ճարտարութեանց գոգցես հանգուցեալ կատարելութիւնը մինչեւ այն աստիճան բարձր յաջողութիւն գտնուեցաւ ունկնդրաց վրայ [illegible] մէջ, որ երբ նուագածուն լռեց, հազարաւոր ներկայք միանգամայն իրենք իրենցմէ ելած՝ սկըսան աղաղակով գոռացունել ընդարձակ սրահն մեծագործ ծափահարութեամբք [illegible] տրոփիւններով, գաւազաններ և հովանոցներ գետնի զարնելով, անվերջ, որ նուագածուն հարկադրուեցաւ [illegible] յայտնել։ (Այս կտորին վրայ խօսելով գերմանացի քննադատ-արուեստագէտ մը վկայեց մեզ թէ ամիս մը առաջ ինքն զայդ կտորը լսած էր ի Պեռլին նոյն իսկ հեղինակէն, բայց չունեցաւ նա այն չքեղութիւնը, և չներգործեց այն տպաւորութիւնը, ինչ որ ներգործեց աստ մեր երիտասարդ նուագածուն)։

Կը լսենք որ Պ. Սըվաճեան քիչ օրէն պիտի մեկնի դէպ ի Պոլիս, կազդուրելու համար իւր խոնջեալ և վտանգեալ առողջութիւնը Լոնտոնի անարեւ և ձմեռնային օդէն. պէտք կը զգայ արեգակնային ջերմութեան, որ կարող լինի նորոգեալ զօրութեամբ վերստին երեւնալու երկու տիեզերական մայրաքաղաքաց մէջ, Փարիզ և Լոնտոն։ Եւ ինչպէս չազդուիլ տկար մարմնոյ բնութիւն մը, երբ խորհինք որ իւր վեցամսեայ ժամանակի մէջ չորս նուագահանդէս տուաւ, որոց մէջ իւրաքանչիւր տասն և չորս նորանոր հատուածք նուագեցան ի յիշողութենէ։

* * *

ԹԵՐԹՕՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ԻՆՉ ԿԸ ՇԱՀԻՆ

Թերթօն գրող Ֆրանսացի վիպագրներուն մէջ ամենէն ժողովրդականներն են Ռիշպուր, Քսավիէ տը Մոնթէբէն, Ժիւլ Մարի և տ'Էննըրի։ Ռիշպուր և Ժ. Մարի կը ծախեն իրենց գործերը կանխաւ, միահագոյն սակարկութիւնով մը։ Մոնթէբէն տողով կը ծախէ և իր թերթօններէն իւրաքանչիւր միջին հաշուով վաթսուն հազար տողէ կը բաղկանայ։ Հարիւր յիսունէն հարիւր վաթսուն օր կը տեւէ ատոնց հրատարակութիւնը։ Այս կերպով, Մոնթէբէն կը վաստկի տարին 70 հազար ֆրանք, և եթէ թատերգութիւն մըն ալ ներկայացնել տայ, իր շահը կը կրկնապատկի, առանց հաշուի առնելու իր վէպերուն և խաղերուն թարգմանութիւններէն ստացած հեղինակի իրաւունքը։

Ժիւլ Մարի քիչ մը գրականութիւն կը դնէ իր գործոց մէջ և քիչ մը զգացում։ Իր հրատարակիչներէն մին մեռած ատենը անոր կտակեց 10 հազար ֆրանքի դրամագլուխ մը ի նշան երախտագիտութեան այն քաջալերութեանց որոնց [illegible] ընթերցումովը։ Անտիպ վէպ մը Ժ. Մարիի կուտայ 30 հազար ֆրանքի հասոյթ։ Երկու սոնցմէ տետրակներով իր գործերը այնքան լաւ կը ծախուին որ մինչեւ 55 հազար ֆրանք հասոյթ կ'արտադրեն։ Յետոյ զայն տպագրիչ մը կը յանձնէ որ ան ալ հեղինակին կուտայ 5 հազար ֆրանքի մօտ գումար մը, որով Ժ. Մարի կը շահի մէկ գործէն երեսէն 60 հազար ֆրանք, առանց հաշուի դնելու արտասահմանի իրաւունքը։ Ասկից զատ, վերջերս ներկայացնել տուաւ երկու թատերախաղեր, որոցմէ շահեցաւ 155 հազար ֆրանքի չափ։

Տ'Էննըրի եթէ թերթօն գրել ուզէ, մէկ տողին կ'առնէ մէկուկէս ֆրանք։ Հէքթոր Մալօ 70 հազար ֆրանք բերաւ իրեն։

Ռիշպուրի նորութիւնը անցնելու վրայ է։ Առաջ կը վաստկէր տարին միջին հաշուով 60 հազար ֆրանք, հիմայ Ռիշպուրի վէպերը գաւառներու մէջ միայն կ'արտատպուին։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» (21)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ
ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ
ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ
ԽԵՆԴ Է

—Կրնայ ըլլալ որ այս սկզբնատառերն իմիններուս համաձայնին։

—Կարելի է, բայց ատիկա պատճառ մը չէ որ րըվօլվէրը տ'Էռիպօին չպատկանի. իր սենեկապանը կը հաստատէ... և այս մասին բնաւ տարակուսիլ կարելի չէ, վասնզի Ժերոմ կ'ապացուցանէ...

—Լաւ ուրեմն, պարոն, սխալեցայ։ Այս րըվօլվէրը իմինիս կը նմանի։ Արտասովոր բան մը չէ այս։

—Կը ստէ՞ք...

Պեռնարի այտերը քիչ մը կարմրեցան։

Պատասխան չտուաւ։

—Ձեր միջեւ մենամարտ մը տեղի չունեցա՞ւ առանց վկայի։ Անշուշտ երկար ատենէ ի վեր զիրար կը ճանչնայիք... Ատելութիւն մը կը բաժնէր ձեզ... բուռն ատելութիւն մը, ատելութիւն մը զոր բացակայութեան տարիներ մոռցնել չեն տար, չեն նուազեցներ իսկ... Ինչո՞ւ այս ատելութիւնը. ինծի համար, որ հակառակ ձեր կամքին թափանցած եմ ձեր սիրտին մէկ խորշին, գուշակելը դժուար չէ։ Տիկին տ'Էռիպօ այնքան գեղեցիկ էր որ անշուշտ կը սիրէիք զինքը...

—Պարոն, կը խնդրեմ... ըսաւ Պեռնար աղերսագին...

—Այս ենթադրութեամբ նախատած չեմ ըլլար տիկին տ'Էռիպօին յիշատակը։ Կ'երդնում որ միտքէս անգամ չանցնիր թէ անիկա յանցաւոր կրնայ ըլլալ...

Պեռնարի աչքերուն մէջ անճառ ուրախութեան ցոլքի պէս բան մը երեւցաւ։

—Օ՛հ, շնորհակալ եմ, պարոն, շնորհակալ որ այդ գծուծ բանը չէք կարծեր, ըսաւ...

—Բայց դուք կրնայիք զինքը սիրել, առանց ինքն յանցաւոր ըլլալու, առանց ձեզի սիրելու... և այն ատեն...

—Պարոն, կը պաղատիմ, կ'ըսէր Պեռնար։

—Եւ այն ատեն առաջ եկաւ ձեր ատելութիւնը տ'Էռիպօի դէմ... գուցէ յանկարծակի կռիւ մը ծագեցաւ, յեզակարծ մենամարտ մը՝ այն զայրոյթի վայրկեաններէ մէկուն մէջ ուր մարդ չի խորհիր իր գործելիք արարքին ծանրութեանը վրայ... և առաջ եկաւ սպանութիւնը... Դուք հըրացանը պարպեցիք, տ'Էռիպօ ալ պարպեց, իր րըվօլվէրը կ'ապացուցանէ. բայց դուք չզարնուեցաք... և ժուժ ինկաւ մեռած... Այն ատեն, սարսափահար, անհետ ըրիք ձեր ինքնութիւնն ապացուցանող ամեն բան... Ջուրը նետեցիք երկու րըվօլվէրները... և այն զէնքերն իսկ եկաք անձնատուր եղաք... Այսպէս չէ՞ եղելութիւնը։

—Թերեւս, ըսաւ Պեռնար ընկճուած։

Եւ Պ. տը Մոնթէկլոն ի զուր ստիպեց զայն. աւելի բան մը չկրցաւ առնել անոր բերնէն։

Դատաւորը, այդ միջոցներուն, ինչպէս կը պատահի երբ արդարութիւնը մէկուն նկարագիրը կը յանձնէ հանրային կարծիքին, զանազան նամակներ ընդունած էր այլ և այլ անձերու կողմէ, որոնք կ'ըսէին թէ կրնան ճանչնալ Պեռնարը։

Պ. տը Մոնթէկլոն կողմը նետած էր մեծագոյն մասն այս նամակներուն որք լուրջ չէին երեւար իրեն։

Մէկ քանի հատը պահած էր սակայն և ստորագրողները կանչած։

Բայց շատ յոյս չունէր։

Եւ իրաւունք ալ ունէր։

Միեւնոյն օրուան մէջ տասն հոգիի չափ բանտարկեալին հետ երեսեց և այս երեսումներէն հետեւեցաւ որ Պեռնար ոչ մէկուն ծանօթ էր։ Եկողները խաբուած էին տարտամ նմանութենէ մը և երիտասարդը տեսնելնուն պէս կը հասկնային իրենց սխալումը։

Հետեւապէս այս կողմէն բնաւ լոյս չժայթքեց։

Սակայն այն ժամանակները երկու ձերբակալումներ կատարուեր էին։ Իրիկուն մը, երկու թափառաշրջիկներ, որք լեռները կը պտտէին և ճամբուն վրայ կը մուրային, կանգ առած էին Մանսի արուարձանին մէկ պանդոկին մէջ, ու անխոհեմ խօսքեր փախուցած էին իրենց բերնէն։

Միւս կողմէ, այս երկու թափառաշրջիկներուն նկարագիրը կը համապատասխանէր այն նկարագրին զոր Պալիեժի այգեգործ մը զրկած էր Պ. տը Մոնթէկլոնի։

Աւասիկ եղելութիւնը․

Լրագիրները պատմած էին թէ այն պուրակին մէջ ուր ոճիրը գործուած էր, դիակին քովէն գտնուած էր հացի կտոր մը որուն մէկ կողմը տարօրինակ ուռեցք մը կար, որ առաջ եկած էր փուռին մէջի մէկ աղիսին պակսութենէն։

Այգեգործը գրած էր թէ իր փուռին մէջ աղիս մը պակաս էր և թէ քանի մը օր առաջ կէս հաց մը ողորմութիւն տուած է երկու թափառականներու։

Արդ, պանդոկին մէջ, երկու թափառաշրջիկները, որոց անունն էր Ժաքթէն եւ Բերսիլար, պարծեցած էին թէ դիակին հանդիպած էին Լօի եզերքը։

Կ'ըսէին որ եթէ ուզէին կրնային կողոպտել զայն, վասն զի դրամապանակն ու ժամացոյցը դեռ վրան էին։

Բայց իրենք, թէեւ թափառաշրջիկ ու մուրացկան, պարկեշտ մարդեր էին։ Ամեն թափառայած գող չէ։

Եւ ասիկա բացառաբար ճշմարիտ էր գէթ իրենց համար։

Պատուական անցեալ ունէին և իրենց յանցանքներն էին լոկ գինովութիւն և անբուժելի ծուլութիւն։

Պ. տը Մոնթէկլոնի կողմէ հարցափորձուելով, պատասխանեցին.

—Իրաւ է, սիրտէն զարնուած մարդ մը տեսանք։ Նոյն իսկ ճամբուն մէջտեղը գտնելով զայն, ժայռին կրթնցուցինք։ Տակաւին տաք էր։ Բայց եթէ մենք ըլլայինք մարդասպանները, նախ չպիտի պարծենայինք. յետոյ՝ փուճ տեղը չպիտի սպանէինք, այնպէս չէ՞։ Եւ պիտի կողոպտէինք դիակը։ Մենք ծոյլեր և գինովներ ենք, կրնայ ըլլալ. բայց մարդասպաններ, ա՛հ, երբե՛ք։

Պ. տը Մոնթէկլոն տասնըհինգ օր վար դրաւ զանոնք, քանիցս երես երեսի բերելէ ետք Պեռնարի հետ։

Ամեն անգամ Բերսիլար և Ժաքթէն ըսած էին.

—Ոչ. ի զուր երեսը կը նայինք... չենք ճանչնար այդ սրիկան... բայց եթէ օրին մէկը մեր ճանկն իյնայ, ապահովապէս պիտի ճանչնանք զինքը։

Դատաւորը ազատ արձակեց զանոնք։

Եւ գաղտնիքը նոյնը մնաց։

Եւ սակայն այդ միջոցին էր որ դատաւորին խուցին մէջ իսկ տեղի ունեցաւ տեսարան մը իր կարճութեանը ու չորութեանը մէջ եղերական, որուն վրայ բնաւ չտարակուսեցաւ իսկ Պ. տը Մոնթէկլոն։

Ժ

ՄԱՅՐԸ

Օր մը, այս գործի մասին իրեն հասած բազմաթիւ նամակներուն մէջ Պ. տը Մոնթէկլոն հատ մը գտած էր սապէս գրուած.

«Պարոն, լեռան մէջ կ'ապրիմ, Քորսիքայի խորը, և շատ քիչ անգամ առիթ կ'ունենամ քաղաք երթալու։ Սակայն անցեալ օր, ստիպուեցայ Պաստիա երթալ, փողոցներէ անցած ատենս աչքիս զարկաւ պատկեր մը զոր պատկերազարդ լրագիրները կը հրատարակէին։ Գնեցի այս լրագիրներէն հատ մը։ Այդ մարդուն վրայ գրուածները կարդացի։ Տեսայ որ խնդիրը սպանութեան մը վրայ էր և թէ պատկերն հրատարակուած մարդը իր անունը ծածկելով կը ջանար խոյս տալ արդարութեան ձեռքէն։ Թերեւս ես կրնամ ըսել այդ անունը։ Մարդը կը ճանչնայի։ Թէեւ աղքատ, գրեթէ թշուառ եմ․ խնայած դրամովս ճամբայ պիտի ելլամ։ Կ'ուզեմ ձեր բանտարկեալին դէմը գտնուիլ որպէս զի չսխալիմ։»

Ստորագրութիւնն էր՝ ՔՈՉԻԼԻԱ ՊԱՐԹՕԼԻ։

Պ. տը Մոնթէկլոն թղթապանակին մէջ դրած էր նամակն ու ալ չէր խորհած անոր վրայ։ Ոճրագործ մը տեսնելու համար Քորսիքայէն գալը անհնարին կ'երեւար իրեն, և միւս կողմէ, այնքան սխալ ճամբայ բռնած էր այդ դէմադիմումներով որ ա՛լ սկսած էր շատ կարեւորութիւն չտալ քիչ շատ քմայոտ տեղեկութիւններու զորս նամակատունը ամեն օր կը շռայլէր իրեն։

Առտու մը, դատական պաշտօնատունը կին մը մտաւ յիսունի մօտ, որուն մազերը ճեպ ճերմակ էին սակայն։

Երեսը կանոնաւոր էր ու խիստ, գրեթէ անխորշոմ։

Սեւ աչքերը շողերով առլի էին։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8/20 ՅՈՒՆԻՍ, 1894

Քաղաքական կացութիւն

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴՈՐԾԵՐ

Գերմանիոյ կայսրուհւոյն եղբայր Էրնստ-Գիւնթեր դուքսն Շլեզվիկ-Հոլշթայնի այս օրերս ի Պերլին նախագահելով Պրանտէպուրկի ազնուականութեան մէկ գումարման, բանախօսութիւն մ'ըրաւ, որ մեծապէս ուշադրութիւն գրաւեր է։ Ինք կայսրուհւոյն եղբայրն ըլլալէ զատ, շատ զարգացեալ ազնուական մ'է, և ընդարձակ հողերու տէր ըլլալ իր տնօրէնութեան ներքեւ ճարտարապէս կը մշակէ, և իր գործածած մարդերուն բարերարն է։ Քննադատելով Բրուսիոյ ազնուականութեան ընթացքը, գանգատեցաւ որ գործնական և արդիւնաւոր աշխատութեան չեն պարապիր։ «Այս մեծ կալուածատերք այժմ առաջուան պէս համակրանք չեն վայելեր, որովհետեւ անձնասէր կեանք մը կը վարեն։ Ես ինքս երկրագործական տագնապէ բնաւ չեմ վախնար, որովհետեւ իմ ագարակներուս մէջ մարդասիրական դրութիւններ ի գործ դրած եմ, որով ամեն աշխատաւոր իր աշխատութեան համեմատ կը վարձատրուի անպատճառ։ Ցաւալի է որ մեր ազնուականաց զաւակներն առեւտրական և մասնագիտական ծանօթութիւններ ստանալու հետամուտ չեն ըլլար։ Անոնց մէջ ողբալի նախապաշարում մը կը տիրէ թէ արհեստական հաստատութեանց տնօրէնք արժանի չեն յարաբերութիւններ տածելու ազնուականութեան հետ։

«Կ'ըսուի թէ պէտք է դառնալ առաջուան համեստ սովորութեանց, և պերճանքն ու շռայլութիւնը պակսեցնել։ Իրաւունք ունին, բայց մինչեւ մէկ աստիճան։ Քննադատելի քանի խաբուսիկ երեւոյթն է. անոնց ընթացքն է ապերելի որք իրենք զիրենք հարուստ կ'ուզեն յուցնել երբ չեն։ Եթէ պերճանքը բոլորովին խափանել ուզենք, կը փճացնէինք շատ մը մարդիկ որք այլոց պերճանքին շնորհիւ գործ կը գտնեն ու կ'ապրին։ Նշաւակենք մանաւանդ անոնց յիմարութիւնն որք իրենց աւելի բարեբաստիկ դրացիներուն պերճանքն ընդօրինակել կ'աշխատին, զի կը վախնան որ եթէ այնպէս չընեն այնքան չեն յարգուիր, ծաղրելի կ'ըլլան, մինչ այս նմանութիւն իսկ զիրենք ծաղրելի կ'ընէ. զի մարդ մը ոչ թէ իր պերճանքով, այլ իր բարի բնաւորութեամբ յարգելի կ'ըլլայ։ Ծաղրելի կ'ըլլան միջակ կարողութեան տէր մարդիկ երբ իրենց կարողութենէն վեր պերճանք ընել կը յաւակնին։ Համեստութիւն կ'ենթադրէ իր չափը ճանչնալ։ Պրանտէպուրկի ազնուականութիւնն ամուր և յարգի ցեղ մ'եղած է, թէպէտ աղքատ հողի մը վրայ կ'ապրի։ Պերճանքն անպատճառ կործանման չի տանիր զմարդ, կործանարար է այն պերճանք միայն որ մարդուն եկամուտին համեմատական չէ, որ չափազանց է։»

ՔՈՆԿՈՅԻ ԽՆԴԻՐԸ

Գերմանիոյ գիտողութիւնք աւելի մեծ ազդեցութիւն յառաջ բերին Անգլիոյ վրայ քան Ֆրանսայի գիտողութիւնք։ Գերմանիա առաջ Քոնկոյի Պետութեան սահմանակից էր ի կեդրոնական Ափրիկէ։ Քոնկոյի Պետութեան հետ իր պայմանագրով, Անգլիա երկուքին մէջ մտաւ, երկուքին մէջ տեղեն 25 քիլոմէթր լայնքով հող մը «վարձու առնլով», և հարաւային Ափրիկէի իր ստացուածքն հիւսիսային Ափրիկէի ստացուածոց հետ կապակցելով։ Բայց Գերմանիոյ գործին չի գար այս կարգադրութիւն. զի Քոնկոյի պէս նոր և տկար Պետութեան մը տեղ Անգլիոյ պէս Տէրութիւն մը իրեն սահմանակից ունենալ չուզեր։ Քոնկոյի ապագայն անստոյգ է, և եթէ սահմանակից մնար Քոնկոյի, Գերմանիա ապագային մասնակցութեան իրաւունք կ'ունենար, երբ Քոնկոյի հողերը դրացիներուն բաժնել պէտք ըլլար։ Գերմանիոյ շահերուն վնաս տրուած ըլլալն աններեւ է ուրեմն. իսկ Քոնկոյի սահմանաց ճշդուելուն գործակցած ըլլալով, Գերմանիա կը պնդէ թէ այն սահմանաց վերաբերեալ ամեն փոփոխում իր գիտութեամբ և հաւանութեամբ պէտք էր ըլլար։ Անգլիացիք կ'ըմբռնեն թէ Քոնկոյի Պետութեան հետ իրենց պայմանադրութեամբ խնդիրը չէ գոցուած այլ ի նորոյ բացուած է, և այժմ կ'երեւի թէ խնդիրը միջազգային կարգադրութեան մը պիտի ենթարկի։

ԴԱՏԱՒՈՐԸ ԱՆԳԼԻՈՅ

Հանգուցեալ Լորտ Քոլրիճի տեղ, Անգլիոյ Վերաքննիչ Ատենին նախագահ և քաղաքային դատաւորապետ պիտի անուանի եղեր Լորտ Ռըսէլ (Սըր Չարլզ Ռըսէլ), որ Լորտ Քոլրիճի պէս կուսակից է ազատական ծրագրին, ջերմ նախարարական է, բայց իբրեւ իրաւագէտ և փաստաբան, առաջնակարգ տեղ մը կը բռնէ Անգլիոյ մէջ։ Ցաւալի է թէ մի միայն կաթոլիկ ըլլալուն պատճառաւ, Լորտ Ռըսէլ չէ կարող դատական նախարար և Լորտերու ժողովոյն նախագահ ըլլալ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ. — Տարօրինակ Արկածներ. — Մոսքուայի լրագիրք Վրացի ազնուականի մը ամուսնալուծման դատին հետեւեալ հետաքրքրաշարժ պատմութիւնը հրատարակած են վերջերս. —

Միքայէլ Նալդիծէ, երբ տակաւին դպրոց կը յաճախէր, սիրեց գեղեցիկ ռուս աղջիկ մը Հունգարիոյ մէջ, որ իր մօր հետ կը ճամբորդէր։ Պարահանդէսի մը մէջ տեսան զիրար, առաջին նայուածքով համակրեցան իրարու, և ըստ որում Նալդիծէ ժամ առաջ Կովկասիա դառնալ կ'ուզէր, իր սիրտն ու ձեռքը միանգամայն առաջարկեց մանկամարդ օրիորդին։ Սա երբ իմացաւ թէ որու զաւակն էր երիտասարդը՝ վախնալով զի մի գուցէ հայրը դժուարութիւն յարուցանէ, փութաց հաւանիլ։ Մայրն ալ այս կարծիքն էր։ Նալդիծէ հարսնցուն տարաւ սահմանագլուխն միւս կողմը, և ի Կալիչիա պսակեցան ուղղափառական օրթոտոքս եկեղեցւոյ մը մէջ, ի ձեռն ծերունազարդ եկեղեցականի մը, որ իրմէ խնդրուած պսակի օրհնութիւնը տալու տեղ, աւելի աղէկ կ'ընէր եթէ անոնց տղայական երեւոյթն ի նկատ առնուր, և խրատէր որ ժամանակ մ'ալ համբերէին։ Այս կերպիւ եթէ ոչ հայրն գէթ փեսային ապագայ երախտագիտութեան կ'արժանանար։ Թերեւս բարի եկեղեցականն աւելի մեծ չարիքներու առաջքն առնելու համար փութացուց իր անմիջական պաշտօնակատարութեան կատարումն։ Ինչ եւ է, պսակի արարողութենէ ետքը մանկամարդ զոյգն անցաւ Ռուսիա, և կարճ ժամանակէ մը ետքն որ կոչուած էր այնքան օրերէ որքան քառորդներէ բաղկացեալ է ճշմարիտ լուսինն, երիտասարդը Թիֆլիզ փութաց լուրն իր հօր հաղորդելու։ Ալ ի՞նչ ըսաւ և ի՞նչ ըրաւ Վրացի հայրն, աւելի կը գուշակուի քան որոշ կը գիտցուի. զի Միքայէլ Նալդիծէ մեկնեցաւ Ռուսիայէ, և իր բնակութիւնն հաստատեց ի Հարաւային Ամերիկա, թողլով իր նորապսակ հարսը։ Բայց իր հայրէն չթողուց, ու անունն ալ փոխեց որպէս զի եթէ իր կին զինք փնտռէ՝ կարող չըլլայ գտնել Նոր Աշխարհին մէջ։

Բախտն յաջողեցաւ, և երիտասարդը քանի մը տարի ետքն ահագին հարստութիւն դիզեց։ Ուզեց իր կեանքին ընկեր մ'առնուլ. Ամերիկուհի մը սիրեց։ Իր կեանքին արկածը պատմեց անոր, և ըսաւ թէ Ռուսիա պիտի դառնայ իր առաջին կնոջմէն օրինաւորապէս զատուելու, և այն ատեն պիտի կրնայ պսակուիլ երկրորդ անգամ։ Եթէ առաջին կինը մեռած է, անոր մահուան վկայագիրն հանել պիտի տայ։ Եթէ ողջ է, ամուսնալուծում ձեռք բերել պիտի աշխատի, և անշուշտ պիտի յաջողի, քանի որ հարուստ է։ Ռուսիոյ մէջ ամուսնալուծումն եկեղեցական ատեաններու կողմէ կը վճռուի, որք երկար բարակ քննութեանց կը ձեռնարկեն, և երբ մարդ հարուստ է, կրնայ փութացնել այդ քննութիւններն, որք ապա թէ ոչ կ'երկարին այնքան որ երկու կողմեր տարիքնին կ'առնուն և ակռանին կը թափի, այնպէս որ ալ պէտք չեն ունենար ամուսնալուծման։ Ռուսական օրէնքը նաեւ այնպէս է որ միայն անմեղ կողմը կրնայ երկրորդ անգամ պսակուիլ. Դատապարտեալ կողմը չի կրնար։ Ամերիկուհին հաւանեցաւ Պ. Նալդիծէի խորհրդին։ Սա բանակցութեան մտաւ ծանօթ փաստաբանի մը հետ, լիազօր իշխանութիւն տուաւ անոր, և բաւական ալ կանխիկ դրամ, լոկ տարի առաջ Ռուսիոյ մէջ թողած կինը գտնելու և ամենայն ինչ կարգադրելու համար։

Ապա, կարգի դնելով իր ամերիկեան գործեր և Ամերիկուհւոյն խոստանալով ամուսնալուծման պարագային վրայ հետզհետէ տեղեկութիւն ղրկել, Վրացին Լոնտոն և Փարիզ գնաց, անտի Ռուսիա դառնալու համար։ Ճամբան Վիսպատըն հանդիպելով, մէկ-երկու օր միայն կենալ կ'առաջադրէ, բայց պարագայք իր կամքէն աւելի հզօր կը հանդիսանան։ Վիսպատըն երկրային դրախտ մը կ'երեւի Ռուսիոյ զաւկին, և ռուս տիկին մ'ալ այն դրախտին մեծագոյն շնորհն։ Ըսուեցաւ իրեն թէ ռուս դերուհին «արուեստագէտ» մ'է, և մարդուն թուեցաւ թէ ամենէն քաջարուեստ պատկերահանի վրձինին արժանի էակ մ'էր նա։ Դերուհին փոխադարձապէս համակրեցաւ «հարուստ Ամերիկացւոյն», որոյ նուէրք թանկագին ու փափկաճաշակ էին, և շաբաթներ ժամերու պէս սահեցան դացին։ Ոմանք կը գայթակղէին տեսնելով թէ Վիսպատընի այս երկու հիւրեր ո՛ր աստիճան անուշադիր կ'ըլլային աշխարհային պատշաճութեանց. բայց անոնք այն աստիճան զբաղեալ էին իրարմով որ պաղարիւն մարդոց դժգոհութեան կարեւորութիւն տալու ժամանակ չունէին։ Պ. Նալդիծէ ռուս դերուհւոյն խոստացաւ ամուսնութիւն իր... ամերիկացի կնոջ դէմ ամուսնալուծում ձեռք բերելուն պէս, բան մը որուն կը սպասէր ամեն սուրհանդակաւ։ Անդրդուելութեամբ, տուաւ նաեւ իր ամերիկացի կնոջ անունն և հասցէն, և Վիսպատընի սիրուն ռուս տիկինն անմիջապէս արձանագրեց զայն։

Վերջապէս, Պ. Նալդիծէ առժամեայ հրաժեշտ առնլով փութաց Ռուսիա գնալ՝ իր ամուսնալուծմանց շարքն սկսելու։ Նախ Ռուսիոյ մէջ ունեցած կնոջմէն պիտի բաժնուէր, յետոյ Ամերիկայի մէջ ունեցածէն, և Վիսպատընի ռուս կնոջ հետ պիտի ամուսնանար։ Ռուսիա դառնալուն պէս կանչելով իր փաստաբանն որուն յանձնած էր գործն Ամերիկայէն, հարցուց թէ ամուսնալուծման դատն ինչ վիճակի մէջ է։

Փաստաբան.—Գործը բաւական դժուար եղաւ, որովհետեւ ձեր կին այժմ Ռուսիոյ մէջ չէ։ Բայց հիմա ամեն բան ի կարգին է. սուտ երդման պէտք չի մնար. կնոջ յոյժ փարմունքն անվիճելի է։

Նալդիծէ.—Իմ կինս հիմա Ռուսիոյ մէջ չէ՞ մի։

Փ.—Ոչ, Գերմանիոյ մէջ է։

Ն. Բնակութիւնն հո՞ն փոխադրեր է բոլորովին։

Փ.—Ոչ բոլորովին։ Ջուրերը մտնել գացեր է ի Վիսպատըն։ Անոր միտքը...

Ն.—Վիսպատըն ըսիք։ Հո՞ն է դեռ։

Փ.—Հոն է։

Ն.—Մէկո՞ւ մը հետ կ'ապրի։

Փ.—Ոչ հիմա, բայց մինչեւ վերջին ատենները։

Ն.—Ո՞ր Թուականին։

Փաստաբանը գրասեղանը բանալով, խոշոր թղթածրար մը կը հանէ, և կարգ մը թուականներ ու պարագաներ կը կարդայ, զորս իր լրտեսք ճշդիւ հաղորդեր էին իրեն։

Ն.—Ի՞նչ զարմանալի բան, իմ հոն գտնուած ժամանակս պատահեր է այս բան։

Փ.—Դուք Վիսպատըն էի՞ք։

Ն.—Հապա՛։ Կենակիցին անունն ի՞նչ էր նայինք, գարեջրամոլ Գերմանո՞ մ'էր։

Փ.—Ոչ, Տէր իմ, կենակիցն է եղեր հարուստ Ամերիկացի մը... անունն։

Ն.—Ի՞նչ, ի՞նչ ըսիք։ Հետս խաղ՞ երէք էք։

Փ.—Ամենեւին ոչ։ Այս անուամբ մեր ճանչած ենք այն Ամերիկացին, և արդէն ականատես վկայներէն մին, որ ի հարկին դատարանին առջեւ երդմամբ պիտի վկայէ, հոս կը գտնուի։ Կ'ուզէ՞ք, կ'անչե՞մ։

Փաստաբանը դուրս կ'ելնէ վկայն կանչելու, մինչ Պ. Նալդիծէ, բարկութենէն կրակ կտրած, վեր վար կը չափէր սենեակը։ Վկայն ներս կուգայ։

Փ.—Ի՞նչ է անունն այն մարդուն որուն համար կ'ըսէք թէ Վիսպատընի տիկնոջ հետ կը կենակցէր։

Վկայն.—Իր անունն էր .., բայց ահա ինքն իսկ հոս է, կը ճանչնամ։

Ն. Ի՞նչ կ'ըսես, անզգամ։ Դուն չէ՞ս այն սպասաւորն որոյ գլուխը ջախջախել սպառնացայ Վիսպատընի, եթէ իմ բնակարանիս մօտերը դեգերէր տակաւին։

Վ.—Բայց, Տէր իմ, ես փաստաբանին կողմէ պաշտօն ունէի հսկել Տիկին Նալդիծէի շարժմանց վրայ, անոր համար կը հետեւէի անոր և ձեր շարժումներուն։ Ես ի՞նչ յանցանք ունիմ։

Ն.—Բայց կ'ըսէք թէ այն կին Տիկին Նալդիծէն էր, մինչ հոն ուրիշ անուն մը կը տրուէր անոր։

Փ.—Այո, որովհետեւ «արուեստագէտ» մ'է, այսինքն թատրոնի երգչուհի, և թատրոն մտնողներն իրենց անունը կը փոխեն։

Ն.—Այս ի՞նչ խառնափնդոր գործ եղաւ։ Ի՞նչպէս մէջէն ելնելու է։

Փ.—Ի՞նչպէս մէջէն ելնել։ Բայց անկէ դիւրին ի՞նչ կայ։ Վիսպատընի տիկինը, Տիկին Նալդիծէ, պատրաստ է իր առաջին էրիկէն բաժնուելու։ Ամերիկացի միլիոնատէր մը անոր խոստացեր է հետն ամուսնանալ։

Ն.—Գիտե՛մ անունը ձեր ամերիկացի միլիոնատէրին։ Ինծի հա՞մար չէ՞ք ըսեր։

Փաստաբանն, հասկնալով գործին վիճակը, փութաց իր հաշիւը ներկայել, և ծախուց տարբերութեան վճարումը խնդրեց։

Իսկ Տիկին Նալդիծէ նամակ գրելով Ամերիկուհւոյն, ինքզինք իբրեւ անոր յաջորդը ներկայեց, ծանոյց թէ ամուսնալուծման դատ սկսուած է անոր (Ամերիկուհւոյն) դէմ, և թէ ինք այս դատին ելից կը սպասէ։ Տիկին Նալդիծէ նաեւ հրահանգ տուաւ իր փաստաբանին որ ապրուստի մեծկակ տարեթոշակ մը պահանջէ այսչափ տարիէ հետէ զինք լքող օրինաւոր ամուսնէն, և պաշտօն տուաւ փաստաբանին յայտարարելու անոր թէ ի Վիսպատըն ինք քաջ գիտէր թէ ամերիկացի միլիոնատէրն ոչ այլ ոք էր բայց եթէ իր սիրելի կորուսեալ ամուսինը։

Գալով Պ. Նալդիծէի, Նա անյայտ եղած է նորէն, և հաւանօրէն կը խորհի այս խառնաշփոթ գործին մէջէն ելնելու միջոցներուն վրայ։ Ամերիկա դառնալը միտքէն հանած է. զի լսեր է թէ ամերիկեան հողին վրայ ոտք կոխելուն պէս Ամերիկուհին իրմէ վրէժ լուծելու պատրաստ կը գտնուի։ Թերեւս նորէն Վիսպատըն դառնայ, և այս անգամ վերջնապէս։

ՑԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱՄՐՈՑԻ ՄԸ ՄԷՋ. —Ֆրանսացի զօրավար Էդոն Շատանսոնի ամրոցին մէջ իր գունդին զօրքն աչքէ կ'անցունէր, երբ դեր-տեղակալի մը (միլազիմի սանի) առջեւ հասնելուն, կը դիտէ որ չափէն աւելի երկար տափատ հագեր է, որուն համար դիտողութիւն կ'ընէ, և յետոյ կ'ուզէ իմանալ թէ ռըվոլվէրն իր ամանին մէ՞ջ է։ Ենթասպայն կը հանէ կուտայ։ Բայց զէնքին լեցուած ըլլալը չգիտնալով, որովհետեւ ըստ կանոնագրի զօրականաց արգիլուած է լեցուն ռըվոլվէրով պտըտիլ, զօրավարը զայն քննած պահուն արձանակը կը պայթի, և 25ամեայ ենթասպայն կը զարնուի կ'իյնայ մահամերձ։ Ըսուեցաւ թէ խեղճ ենթասպայն յիշեցուցեր է զօրավարին թէ զէնքը լեցուն է, բայց զօրավարը խուլ ըլլալով չէ լսեր։ Զօրավարը կը յայտարարէ թէ ինք խուլ չէ, թէեւ հիւանդութենէ մը նոր ելած ըլլալով քիչ մը ծանր կը լսէ, և եթէ այնպիսի դիտողութիւն ըրած ըլլար ենթասպայն, իր քով գտնուողներ կը լսէին անշուշտ։ Ֆրանսական բանակին սպարապետ Սօսիէ զօրավարին հրամանաւ ամենայն խնամք կը տարուին, բայց խեղճին վիճակն յուսահատական է։

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿԻ մէջ ժանտախտ ծագիլը ծանուցեր էինք։ Տեղւոյն անգլ. իշխանութիւնք, սոսկալի ախտն արմատաքի բառնալու համար, ժանտախտէ վարակեալ Չինացիներն առանձին տեղ մը կը փոխադրեն, և անոնց բնակած թաղերը մէջի գոյքերովը հանդերձ կրակի կուտան։ Հաստատուած է թէ անմաքրութենէ մեծապէս ախորժող ախտ մ'է այս, և թէպէտ մեծկակ զոհողութիւն մը կ'ընեն իշխանութիւնք, բայց կը յուսան հիւանդութեան սերմերը միանգամ ընդ միշտ ջնջել։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ.

ՊԱՂՏԱՏ, 16 Յունիս. — (Առ. Թղթ.) —Օսմ. կառավարութիւնը ֆրանսացի դոմինիկեան մանագէտ Հ. Շայլի յանձնեց գիտական պաշտօն մը, պեղումներ ընելու համար յԱպու Հապպա։ Հ. Շայլ, թէեւ շատ դժուարութիւններ կրած էր և բաւական դրամ ալ չունէր, բայց կրցաւ հին Սիբբարայի աւերակներէն հանել առարկաներ որք ամենաբարձր շահեկանութիւն ունին ասորական արուեստի տեսակէտով։ Գտաւ քանի մը հարիւր պայմանագրութիւնք Խամմուրայի վեհապետական գերդաստանի ժամանակէն, հատուածներ հեզարաններու, քանի մը օրհներգներ և կաւեղէն անօթներու հաւաքածոյ մը, որք անասունի կերպարանքով շինուած են։ Այս ամեն առարկայք Կ. Պոլիս պիտի ղրկուին և Կայսերական Թանգարանը պիտի դրուին։

ԴԷՊՔԵՐՆ ԻՏԱԼԻԱ

ՀՌՈՄ, 18.—Պ. Քրիսբի ցարդ երկրին մէջէն և օտար երկիրներէն 18,000 հատ խնդակցական հեռագիր ստացաւ, ի մէջ այլոց Փորթուկալի թագաւորէն, կոմս Քալնոքի, Լորտ Քիմպըրլի (Անգլիոյ արտաքին նախարարը), կոմս Քաբրիվի, Պ. Պ. Տիբբիի և Հանոդօ յանուն իրենց կառավարութեանց խնդակցեցան։

—Զինուորական հաստատութեանց քննութեան համար կազմեալ զօրապետաց յանձնաժողովը պիտի գումարի ամսոյս 9/21ին։ Թէեւ 12 զօրաբանակներու թուոյն պիտի չդպչի, բայց աւելորդ դիւաններ պիտի կրնայ զեղչել։

ՓՈԹՈՐԻԿՆԵՐԸ

ՎԻԷՆՆԱ.—Սիլեզիոյ և Կալիցիոյ մէջ ողողմունք կը շարունակեն յորդառատ անձրեւներու պատճառաւ։ Նիւթական վնասք մեծ են։ Հունգարիոյ մէջ եւս շատ մը գաւառներ ջուր կոխեց, երկաթուղիք դադրեցան և բերքերն աւրուեցան։

ՑԷԹԻՆԷ.—Միջերկրականի անգլ. նաւատորմին հրամանատար Սըր Քըլմ Սէյմըր ծովակալ այցելեց Նիքոլա իշխանին և մեկնեցաւ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Աթէնքի գերման դեսպան Վէնդէլէն կոմս իր խնդրանօք պաշտօնէ արձակեցաւ և հանգստեան կոչուեցաւ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՓՈՒՆՋ
ԾԱՂԿԱՔԱՂ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԷ
ԱՐՁԱԿ ԵՒ ՈՏԱՆԱՒՈՐ
(ՓՈՒՆՋ ՀԱՅԿԱԲԱՆԱՑ) վերջը գործածելի
Գին 6 դահեկան.—Բոլոր գրավաճառաց քով
1079 6—8

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ
ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

«Միայն տաճկախօս գաւառաց յատուկ չէ» եւ կրնայ գործածուիլ անխտիր ամէն ազգային վարժարանաց մէջ, իբր «ընթերցարան» Գ. եւ Դ. դասարանաց։

Այժմ այս դասագիրք ընդունուած է Պոլսոյ եւ գաւառաց դպրոցներուն մէջ եւ գնահատուած է Մեծ. ուսուցիչներէն։ Կը պարունակէ ընթերցանութեան համար քաղուածոյ նիւթեր, եւ նախակրթութեան գրեթէ բոլոր ճիւղերուն վրայ շահեկան հրահանգներ, որոնցմով աշակերտը կ'ուսանի ընթերցանութեան հետ նաեւ բառագիտութիւն, քերականութիւն, իրագիտութիւն, մըտամարզութիւն, քաղաքային գիտութիւն, նիւթերու իմաստին ու լեզուին վրայ գրական կամ բանաստեղծական վերլուծութիւն, եւ կը կատարէ «արտասանական» եւ «շարադրական» վարժութիւնք։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Թիւ 11, Գազազիքեր խան, Դրասենեակ Դաւիթեան Գործակալութեան։ 1077 8-8

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԻ ԳԵՂԱԳԻՐ
ՏԷՃԷԵԱՆ ԷՖ. Ի ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
Ջէվահիր խան, Թիւ 15, Ղալաթիա,
[illegible]

Թուրքերէն գեղեցիկ գրի մասին կարեւոր պակաս մը լրացնող սոյն գրասենեակը յանձն կ'առնու՝ յաւս կայս. Դրանց մատուցանելի աղերսագիրներու եւ ուրիշ գեղեցիկ գիր պահանջող գրութիւններու մաքուր գրել, եւ թէ մեծ եւ թէ փոքր տպագրութեան համար Օսմանեան ամեն տեսակ գրեր պատրաստել։ Նաեւ ծանօթ անձանց աշխատակցութեամբ դատական եւ ուրիշ ամեն տեսակ գրութիւններ ալ կը խմբագրէ եւ կը թարգմանէ։ 1061 11—20

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Կիլիկիոյ Աթոռ. Կաթողիկոսն, որ Ատանա կը գտնուէր, Հալէպ գացեր է վիճակային գործերու կարգադրութեանը համար։

Եդուկի Թաղական Խորհուրդը կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ կիրակի, յունիս 12, Թաղին Ս. Եղիա եկեղեցւոյն տօնախմբութիւնն ըլլալով, Գեր. Աբրահամ եպիսկոպոս Մամիկոնեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի հոգեւոր միխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։ Երկուշաբթի առաւօտ եւս, ըստ տրամադրութեան մեծատակագործ արհեստաւորաց կտակին, Ն. Գերապատուութիւն դարձեալ Ս. Պատարագ և պաշտօն պիտի մատուցանէ։

Սամաթիոյ Մանկապարտէզի քննութիւնը տեղի ունեցաւ կիրակի առաւօտ, յետ ժամերգութեան, Ն. Վարդուհեան վարժարանի սրահին մէջ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան և նախագահութեամբ Թաղին քարոզիչ Գեր. Հմայեակ Սրբազանին։ Դաշնակի և ջութակի ընկերակցութեամբ՝ Համիտիյէ քայլերգով սկսաւ սոյն մանկական հանդէսը և մինչ ժողովուրդը յոտնկայս կ'ունկնդրէր՝ դեռատի մանկունք արդէն սկսած էին յատեան գալ կանոնաւոր քայլափոխերով ու թեւերու ճիշդ շարժումներով։

Աւելորդ կ'ըլլայ մի առ մի թուել քննութեանց առարկաները։

Հանդէսը վերջացաւ մանկանց քառերգով, զոր պարեցին յաջողութեամբ և բազմութեան բուռն ծափահարութեանց ընդմիջմամբ։

Ապա, Հոգաբարձութեան Ատենապետ Պարգեւ Էֆ. Փափազեան հակիրճ տեղեկութիւններ տուաւ այդ Մանկապարտէզին հաստատման և ընթացքին վրայ և յայտնեց թէ քիչ ատենէն մանկանց թիւը կը բազմապատկի։

Գեր. Նախագահ Սրբազանը յորդորական կոնդակով մը փակեց հանդէսը։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Նիկտէի նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Օսման Սաիպ էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական նախնական դատարանին Մէնթէշէի, և իրեն յաջորդեց Խալիտ պէյ, ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական նախնական դատարանին Կէլիպօլըի։ Ասոնցմէ Խալիտ պէյ, որ հոս կը գտնուի, կատարեց օրինական երդումն, իսկ Օսման Սաիպ էֆէնտիի համար գրուեցաւ տեղւոյն կառավարչին։

Միրլիվայութեան աստիճան տրուեցաւ Զինուորական Քննիչ յանձնաժողովոյ անդամներէն և Նաւային սպայակոյտի գնդապետներէն Ահմէտ պէյի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Վեհ. Սուլթանին երկրորդ Միւսահիպ Մուզաֆֆէր աղաի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Նոգդասի կառավարիչ Ճաֆէր փաշաի։

Երրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Նաւային Չրհանկիր զօրաց հրամանատար Միրլիվա Ահմէտ փաշաի կնոջ՝ Ֆաթիմէ Զէհրա հանըմի։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.—Սուլթանիէ շոգենաւն, ուր կը գտնուէին մաբէյնի վերատեսուչ Րաիֆ փաշա, կայս. պալատան թարգմանիչներէն Հագգը պէյ, կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա, կայս. ուրիշ երկու թիկնապահներ, սերպիական դեսպան Պ. Վլատան Եորկէվիչ և առաջին թարգման Պ. Թադէոս Թէրեան, ինչպէս նաեւ [illegible] փոքր մարտանաւ, երէկ իրիկուն Սելանիկի նաւահանգիստը ժամներ են։

Այդ պաշտօնատարք սահմանագլխուն վրայ ընդ առաջ ելնելով Ալեքսանդր Թագաւորին՝ բարի գալուստ պիտի մաղթեն։

Սերպիոյ Թագաւորը ժամու մը չափ հանգիստ առնելէ ետք՝ մասնաւոր կառախումբով նոյն օրուան ժամ 10ը անցած Սելանիկ պիտի հասնի։ Սահմանագլխէն մինչեւ Սելանիկ կառախումբը Թօրանոֆաքայի կայարանը ժամ մը պիտի կենայ, ուր Ալեքսանդր Թագաւորը միջօրէի ճաշը պիտի ընէ։

—Սելանիկի կուսակալ Ջէհնի փաշա և Գոսովայի կուսակալ Հաֆըզ Մէհմէտ փաշա հրաման ստացած են մինչեւ սահմանագլուխ երթալ ընդ առաջ Սերպիոյ Թագաւորին։

—Ռումէլիի երկաթուղեաց ընդհանուր տնօրէն Պ. Կրօսհօյց երէկ իրիկուն Ջիպէքճի ուղեւորեցաւ ընդ առաջ Աղեքսանդր Թագաւորին։

—Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը հրահանգ տուաւ երկաթուղւոյ ընկերութեան որպէս զի գծին երկու կողմը պաշտօնեաներ գտնուին և կառախումբն անցնելու պահուն հարկ եղած յարգանքներն ընծայեն։

ՔՈԼԵՐԱՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ.—Էնկիւրիի կուսակալութիւնը հեռագրած է թէ Գայսէրիյէ գիւղաքաղաքին և մէկ քանի գիւղերուն մէջ քոլերա երեւան ելած ըլլալով, մայիս 31էն մինչեւ յունիս 6՝ եօթը օրուան միջոցին քսանըվեց դէպքեր պատահեր են, որոց տասնըութը մահացաւ։

—Սամսոնի մէջ յունիս 4էն 5, քոլերաէ երեք դէպք, որոց մին մահացաւ։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Վեհ. Սուլթանն հրամայած է իբրեւ նպաստ դրամ բաշխել Գասըմփաշայի Իսքէլէի գաւառակին կարօտելոց՝ նոյն տեղը ծագած քոլերային պատճառաւ։ Բ. Դուռն ալ հրահանգ տուած է որոց որ անկ է դարմանք ղրկել նոյն տեղը ժողովրդեան պէտքերն հոգալու համար։

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇՔԱԴՐԱՄ.—Վեհ. Սուլթան Իմթիազի ոսկի շքադրամ շնորհած է կայս. թիկնապահ դեր-գնդապետ Շէֆիգ պէյի։

—Իմթիազի արծաթ շքադրամ՝ կայս. թիկնապահ թնդանօթաձիգ զօրաց հարիւրապետ Սատըգ պէյի և հեծելազօրաց հարիւրապետ Մէհմէտ Ալի պէյի։

ՎԱՆԱՅ նահանգին մէջ կազմակերպուած Համիտիյէ հեծելագունդերու թիւը տասնըութի հասած է։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.— Անցեալ շաբաթ օր, Տօքթ. Խօրասանճեան էֆէնտի և Տօքթ. Յովհաննէս պէյ Թապիպեան՝ Գատըգէօյէն կառքով Գըզըլ-Թօփրագ կ'երթային հիւանդ մը տեսնելու. ճամբան, կառքին ձիերը՝ սատկած ձիու մը դիակին տեսքէն խրտչելով սկսան յիմարաբար վազել և կառքը գլորեցին ձորի մը մէջ։ Տօքթ. Խօրասանճեան էֆէնտիի թեւը ճմլուեցաւ, իսկ Յովհաննէս պէյի գլուխը պատռեցաւ, բարեբաղդաբար երկուքն ալ թեթեւ կերպով։ Շրջակայներէն այս արկածը տեսնելով, օգնութեան հասան, երկու բժիշկները հանեցին ձորէն և կառքով Գատըգէօյ դարձուցին։

Երեք չորս օրուան հանգիստէ և դարմանումէ ետք, այժմ բոլորովին բժշկուած են։

ԳՕՆԵԱՅԻ ԹՂԹԱՏԱՐԸ, որ անցեալ հինգշաբթի օր մայրաքաղաքէս ճամբայ ելած էր Գօնեա երթալու և երկուշաբթի առտու կանուխ հոն պիտի ժամանէր, սովորական ժամէն հինգ-վեց ժամ ուշացեր է։ Այս յապաղման պատճառին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնք կը հաղորդուին.

Թղթատարը՝ Գօնեայէն տասներեք ժամ հեռու գտնուած Լատիք անուն տեղը ժամանելուն՝ նշանաւոր աւազակ Ջուլլըօղլը և ընկերը Չէրքէս Չէքէրիա, որք դարանակալ եղած էին, յանկարծ թղթատարը տանող կառքին վրայ յարձակեր և պահապան պաշտօնեաները հեռացուցեր են կառքին քովէն։ Չէքէրիա սկսեր է դրամ պարունակող պարկերը բանալ և դրամները իր պայուսակին մէջ լեցնել։ Նոյն պահուն Գօնեայի ոստիկանապետ Իպրահիմ պէյ, որ թղթատարը տանող կառքին մէջ կը գտնուէր, րէվոլվէր ի ձեռին սկսեր է Ջուլլըօղլըին մօտենալ, սակայն սա Իպրահիմ պէյի վրայ յարձակելով ժամացոյցն առեր և խարազանով ծեծեր է, սակայն հանդերձ ոստիկանապետը րէվոլվէրը պարպեր և յաջողեր է սպաննել Ջուլլըօղլըն։ Չէքէրիա, տեսնելով իր ընկերոջ մահը, անմիջապէս կրակ ըրեր է Իպրահիմ պէյի վրայ, բայց այս վերջինս իր րէվոլվէրով Չէքէրիան ալ սպաններ է։ Ոստիկանապետն այսպէս թղթատարն ազատելով՝ Գօնեա տարեր է երկու աւազակաց գլուխներուն հետ։ Աւազակաց վրայէն ութ հազար ղրուշ չափ դրամ գտնուեր է։

Պ. ՍԷԼՈՒՍ, անգլիացի նշանաւոր որսորդը, որ Ափրիկէի մէջ փիղ, առիւծ և ուրիշ վայրի գազաններ որսացած է, երէկ մայրաքաղաքս հասաւ։

ՃԱՐՏԱՐԱՊԷՏ Պ. ՊԷՐԹԻՇ՝ կայս. հրամանաւ պիտի պաշտօնավարէ նաեւ Սպարապետի Դրան և Թնդանօթարանի շինութեանց ճիւղերուն մէջ։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կը գրեն թէ յունիս 1ին սաստիկ տաք ըրեր է։ Ջերմաչափը շուքի մէջ 40 աստիճանը անցեր է (սանդիկրատ)։ Տաքութիւնը փուռի մը տաքութիւն էր։ Գահիրէցիները կ'ըսեն թէ տարիներէ ի վեր սանկ տաք ըրած չէր։ Ընդհակառակը Աղեքսանդրիոյ մէջ օդը ա՛յն աստիճան զով էր որ կարելի էր, առանց նեղուելու, բարակ կրկնոց մը իսկ հագնիլ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ.—Բարիզէն կը հեռագրեն թէ Օսմ. կայս. Պանքայի վարչութիւնը պիտի առաջարկէ բաժնետիրաց ընդհ. ժողովին՝ իւրաքանչիւր բաժնեթղթի վրայ՝ $17\frac{1}{2}$ Ֆր. շահաբաժին տալ։

ՐԷԺԻՆ.—Բ. Դուռը մերժողական պատասխան տուեր է Օսմ. ծխախոտի Րէժիի խնդրանքին, որով կ'ուզէր իր վարչական խորհրդոյ անդամոց թիւը աւելցնել։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղեաց վարչական խորհրդոյ անդամ Պ. Նէքրաուեր, որ շաբաթ օրը Էնկիւրի գացած էր գիծը աչքէ անցունելու համար, երէկ առտու Հայտար-Փաշա վերադարձաւ յատուկ կառախումբով։

—Պ. Քիւլման վաղը կը մեկնի մայրաքաղաքէս ի Ֆրանքֆորդ, ներկայ գտնուելու Անատօլուի և Սէլանիկ-Մանասդըրի երկաթուղեաց բաժնետիրաց ընդհանուր ժողովներուն։

ՔԱՄԲՈՇԻՎԼԻՆԷՐ փաշա երէկ Գերմանիա ուղեւորեցաւ արձակուրդով։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՑԻՆ Պարտուց վարչութեան գերմանական պատուիրակ Պ. Լինտաու վաղը Պերլին կուղեւորի արձակուրդով։

ՄԷՔՔԷՆ ներքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ յունիս 5 թուականաւ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ է և թէ սովորական հիւանդութենէ հինգ հազարէն մէկ համեմատութեամբ մահեր կը պատահին։

—Մէքքէէն ուղղեալ նամակ մը կըսէ թէ աղքատաց յատուկ վեց հարիւր անկողիննոց հիւանդանոցի կառուցումն առժամաբար դադրեր է ուխտի եղանակ ըլլալուն համար և քիչ յետոյ վերստին պիտի սկսի։ Շէնքին պատերը գետնէն վեր մէկ մեդր բարձրացած են։

Մէքքէի մէջ տեսակ մը տարափոխիկ հարբուխ երեւան ելած է, որ սակայն վտանգաւոր հետեւանք մը չունի։ Բռնուողներուն գլուխը, թեւերն ու մարմինը քացախով երեք օր շփուելէ յետոյ չորրորդ օրը հիւանդութիւնը բոլորովին կ'անհետի։

ՊՈՒԼՂԱՐ ՏԱՂԻ հանքէն հանուած քարմարցանկը (մ---ե-էնկ) գնելու համար ներկայացող Պ. Ալֆրէտ այժմ հոս կեցած ըլլալով, որոշուեր է ուրիշի մը փոխանակել ընտրական պանձուն չահաւոր պայմաններով։

ՔՕԼԵՐԱՆ ԴԷՄ ԴԵՂ. — Պէրութցի Մուսա Խուրի էֆէնտի, որ այժմ մայրաքաղաքս կը գտնուի, աղերսագիր մը մատուցանելով Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, յայտարարած է թէ տունկ մը գտած է, որ քոլերայի դէմ դեղ է, թէ այդ տունկին օգտակարութիւնն եթէ հաստատուի, պատրաստ է պէտք եղած քանակութեամբ մատակարարել այդ տունկին սերմն եւ միանգամայն աշխատիլ անոր մշակութեանը։ Այդ տունկ թէյի նման եփուելով կը գործածուի եղեր։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ Նահանգին խճուղիներու շինութիւնն, որ ձմեռուան պատճառաւ դադրած էր, վերսկսեր է և փութով առաջ կը տարուի։

—Նահանգին Խտարէի ժողովոյ անդամներէն Հաճի Խօճէր պէյ Պէնէնի գացեր է ինչ ինչ քննութեանց կատարման համար և նոյն ժողովոյ առաջին քարտուղար Հաճի Ահմէտ էֆէնտի ալ Մագկերտ։

—Կեպան գաւառակին մէջ հունձքերն այս տարի գոհացուցիչ վիճակի մէջ են։

ՁԱՐՍԱՆՃԱՔԻ և Խօզաթի միջեւ Թղթատարական երթեւեկութիւն մը հաստատուած է որ աւանդ ալ պիտի ընդունի եւ շաբաթը մէկ անգամ պիտի երթեւեկէ։

ՍԱԳԸԶԻ նորանոր կառավարիչ Րէշիտ փաշա երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը գրեն թէ Լճէ գիւղաքաղաքին մէջ մէկուկէս ժամու չափ ընկոյզի խոշորութեամբ կարկուտ տեղալով, հունձքերու մէկ մասը, պտղատու ծառերն և այգիները մեծապէս վնասուեր են։ Տասնըհինգի չափ անասուններ զոհ գացեր են։

ՄԱՂՆԻՍԱՅԻ շրջակայ անտառներուն մէջ յունիս 2ին հրդեհ ծագելով բազմաթիւ ծառեր այրեր են։

Կէսուսի մէջ գարի ցանուած երեսուն արտավար տարածութեամբ արտ մը այրեր է։

ԷՐԶԻՆԿԵԱՆԻ մէջ կառավարութեան հիւանդութեան համար դարմանատան մը շինութեան ձեռնարկուած ըլլալով, խնդրուած է մայրաքաղաքէս պաշտօնեաներ ղրկել։

ՉԷՆԿԱՄԱՓԻ Քէրէսիկի գիւղին մէջ տան մը մէկ սենեկին առաստաղը փլչելով, հոն գտնուող վեց կիներէ երեքը մեռեր են, մին ծանրապէս վիրաւորուեր է և երկուքն ալ ողջ ազատուեր են։

ԿՐԷՏԷԻ նախկին կուսակալ Քօսթաքի փաշա Անթօբուլօ, որ ընտանեօք Եալովայի ջերմուկները գացած էր, մայրաքաղաքս դարձաւ։

ՖԷՍԻ գործարանին կից կառուցուած զգեստեղէններու գործարանին համար Եւրոպայէն մեքենաներ ու գործիներ պիտի բերուին։

ԻԶՄԻՐԷՆ մինչեւ Ուրլա շինուելու վրայ եղող խճուղւոյն շինութիւնը մինչեւ աշնըհինգ օր պիտի աւարտի։ Իզմիրի Սէնայի վարժարանին տնօրէնութիւնը, խնդրագիր մը մատուցանելով կայս. կառավարութեան, արտօնութիւն խնդրած է Իզմիրէն մինչեւ Ուրլա թրամուէյի գիծ մը շինելու համար։

ՄՇՈՅ Սուլբք գիւղը' տեղացած անձրեւներէ գոյացեալ հեղեղներէն ողողուելով քսան տուներ փլեր են և մաս մ'ալ անբնակելի դարձեր է։ Տեղական կառավարութիւնը յիսունի չափ վրաններ ղրկած է արկածեալները պատսպարելու համար։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Շամ Ուշագը Աշէրէթէն Սելօ իր տասնըհինգ ընկերներով յարձակեր է Ջէպկածորի Հէֆթար գիւղացի Մէհմէտ Չավուշի ցորեն բեռցած չորս ձիերը և սպաներ է Տէրաքի ներսերը փախչիլ։ Տեղւոյն գինուորական շրթային սպայներէն տեղակալ Էմին էֆէնտի այդ աւազակաց հանդիպելով կռիւ մը տեղի ունեցեր և նոյն պահուն աւազակներէն Մահմուտ օղլը Ալիֆ սպաններ է։ Կողոպտուած անասունները իրենց բեռներով ետ առնուեր ու տէրերուն վերադարձուեր են։

ՁՐԱՄԲԱՐՆԵՐՈՒ նորոգութիւններն ի մօտոյ պիտի աւարտին։

ԼԱԲՍԷՔԻի Չարտաք անուն տեղը ինը անձեր փախցուած ծխախոտի համար դրամական տուգանքի դատապարտուած էին։ Բ. Դուռը նկատելով որ այդ անձինք անկարող են նոյն գումարը վճարելու, որոշած է ազատ թողուլ զանոնք դրամական այդ տուգանքէն։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Յունիս 6 ի ... առաւօտուն Պիթլիս քաղաքին մէջ երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է, առանց վտանգաւոր հետեւանք մը ունենալու։

ՊՕԽՈՐ ԷՖԷՆՏԻ, օգնական Քա...պետութեան, երկու ամսուան արձակուրդ ստացած է Վիէննա երթալու։

ՄԱՐՄԱՐԱՅԻ ծովու բերնին մօտ գտնուած Ճէնտէրլի անուն ծովեզերքին վրայ նաւահանգիստ մը պիտի շինուի, որովհետեւ այդ տեղ փոթորիկներու ատեն ապաստանելու տեղ մը չգտնուելով նաւերը մեծամեծ դժուարութիւններ կը քաշեն։

ԱՏԱՆԱՅԻ քաղաքին մէջ երեւան ելած պաճարախտը ձեռք առնուած միջոցներու շնորհիւ անհետանալու վրայ է։

ՕՐՏՈՒԻ գիւղաքաղաքին մէջ Իսմայիլ անուն մարդու մը մէկ տարեկան տղան օրօրոցով կրակին մէջ ինկեր և այրեր է։ Մայրը ջուր առնելու համար դուրս ելած է եղեր։

ՊԱՂՏԱՏԻ և Հիլէի միջեւ պատահած ողողումներէն հեռագրական գերանները խորտակուած ըլլալով, Պաղտատի և Կ. Պոլսոյ միջեւ հեռագրական հաղորդակցութիւնք դադրեր են։

ՀԱՆՔԵՐ չահագործող Բաթերսըն և ընկերութիւնը ստացած մենաշնորհի պայմանները յարգած չըլլալուն համար խնդիր ծագած էր։ Նախարարաց Խորհուրդը նկատողութեան առնլով այդ խնդիրը բացատրութիւններ ուզած է անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութենէն։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Առջի օրը, ի Բերա, Վօլքման վաճառատունէն ոսկի ժամացոյց մը գողցուեցաւ։ Պաշտօնեաներէն մէկը թէեւ նշմարած էր գողը, բայց չէր կրցած բռնել։ Յաջորդ օրը, Բերայի չիտակ ճանբուն վրայ անոր հանդիպելով, ձերբակալել տուաւ. կաշիի վաճառատան մը գործաւորներէն մէկն էր։

—Երեքշաբթի գիշեր, Բերայի Լօրէնձ գրատան բնակիչները ճաշելու համար դուրս ելած էր. վերադարձին դուռը կիսաբաց գտաւ. գողեր մտած եւ դրամարկղը ծակած էին, բայց այն մասին վրայ ուր դրամ չէր գտնուեր. յետոյ փորձած էին ուրիշ կողմէ ծակ մը բանալ, բայց կիսաւարտ թողած ու փախած էին, պահապանին գալուստը իմանալով։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.— Բէրաի Դըլ-Պօրնը Թաղը սրճարանի մը մէջ Անտոն ու Ահմէտ անուն երկու անձեր կռուի բռնուելով Անտոն ուրագի հարուած մը տուաւ Ահմէտի գլխուն եւ ծանր կերպով վիրաւորեց։ Չարագործը ձերբակալուեցաւ։

—Առջի գիշերը ի Գումգաբու Նպարավաճառ Աքիլիս իր երեք ընկերներով յարձակեցաւ գինեպան Լիւզօրին վրայ և գլխէն ծանրապէս վիրաւորելով փախաւ։

—Երէկ Քեաղըթխանէի մէջ մէկ ու կէս տարեկան գնչու տղայ մը գետակին եզերքը խաղացած պահուն մէջն իյնալով խեղդուեցաւ։

ԹԷՔԷ-ՊԱՇԸԻ ԹԱՏՐՈՆԸ

Պ. Լապրունայի իտալական օբէռայի խումբը այս գիշեր երկրորդ անգամ ըլլալով պիտի ներկայացունէ ԹՐԱՎԻԱԹԱ (Traviaia) որուն առաջին ներկայացումը երկուշաբթի գիշեր այնքան յաջողութեամբ տրուեցաւ։

ԱԶԴ

ԲՐՕՖ. Ֆ. ՇՈՒՍՏԸՐ, որ բազմաթիւ տարիներ պաշտօն վարած է գերմանական Համալսարանին մէջ ի Հալլէ, և երեք տարիէ ի վեր ուսուցիչ է ի Ռօպերթեան Վարժարան, կը փափաքի թէ' վարժարանաց մէջ և թէ մասնաւորաց գերմաներէն եւ ատիներէն լեզուաց դասեր աւանդել, ի մասնաւորի անոնց որ գերմանական Համալսարանի մը մէջ ուսանելու կը պատրաստուին։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ Խմբագրութիւն Արեւելքի։ 1080 7—10

ՍԻԿԱՌԻ ԸՆՏԻՐ ԹՈՒՂԹ

Սեփհականութիւն Ազգ. Ս. Փ. Հիւանդանոցի

Հոգաբարձութիւնս հրապարակ հանեց ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի, սիկառի ընտիր թուղթեր, որոցմէ տարակոյս չկայ բնաւ որ ամենէն դժուարահաճ ծխողներն իսկ գոհ պիտի լինին, իրենց գլանիկի ծուխին ևսիթ 8—900 պատսպարելոց օգնելու գոհունակութիւնն ևս վայելելով։

Դժուար է գտնել ասկէց զատ միջոց մը որով մարդ թէ օգնէ և թէ մանաւանդ օգտուի, նիւթապէս և ֆիզիքապէս, վասն զի Ազգ. Հիւանդանոցի սեփհական սիկառի թուղթը բացարձակապէս

Լաւագոյն թուղթն է

Աժանագոյն թուղթն է

Օգտակարագոյն թուղթն է

Կը գտնուի ամէն գլխաւոր ծխավաճառաց քով։ Ամէն տուփին և ամէն պրակ հոգաբարձութեան կնիքը կը կրէ։

Կեդրոնատեղին է Մ. Շիրինեանի վաճառատունը' Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրին քով թիւ 14, 16։ (կնիք)

ՆՈՐԱՁԵՒ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

«Վալպէք Տէբ» նաւերը.— Հանգստութիւն եւ ապահովութիւն ովկէանին վրայ.— Խնայողութիւն շոգենաւաց շինութեան համար.— Օրիօլ դրութիւնը.— Շոգենաւի պտուտակին տեղափոխութիւնը.— Պտուտակը շոգենաւին յատակը.— Առաւելութիւններ.— Անիւներու ջնջումը.— Բանի մը պտուտակի համար բանի մը մեքենայ ունենալու պէտքին ջնջումը։

Նաւային նորութեանց մէջ առաջին տեղը կը գրաւեն վալպէք տէբ (կէտ ձկան կռնակին նմանող կամուրջով) նաւերը, որոց ձեւը բոլորովին կը տարբերի նաւերու մինչեւ հիմա տեսնուած ձեւերէն։ Իր պողպատեայ պատեանը, սեւ ու կլոր, ջուրէն հազիւ 2-3 մեթր դուրս կ'ելնէ, որով մարդ շատ դիւրաւ կրնայ խաբուիլ, զայն կէտ ձկան մը կռնակը կարծելով, եթէ չըլլար նաւուն դիակ մասը([1]), որ սակայն շատ պարզ ձեւի մը վերածուած և սիւներու վրայ բարձրացած է։ Իսկ նաւուն մանրամասն նկարագրութեան գալով, կենդանի մասերը ուրիշ մեծ շոգենաւներէն գրեթէ տարբերութիւն չունին, միայն յառաջակողմն ողնափայտին ծայրէն սկսելով շատ ծուռ գծի մը վրայ կը բարձրանայ, և այսպէս խոզի մը ցռուկէն տարբերութիւն չունի, «Նորվեկեան» նաւերուն նման, ասոր համար «Ուիմ-Բէկ» (խոզ-շոգենաւ) ծածաղելի անունն ալ կուտան այս շոգենաւներուն։ Իսկ դիակ մասը կէտ ձկան կռնակէն տարբերութիւն չունի. միայն նաւուն յետնակողմը երեք սիւներուն վրայ տախտակամած մը կանգնուած է, ու ծխնելոյզն այդ սիւներէն մէկուն մէջէն դուրս ցցուած։ Միւս սիւներուն մէջէն ալ սանդուխները կ'իջնեն։ Յետնակողման այս շէնքին մէջ են նաւուն սպայից բնակարանները, ղեկին անիւը, և այլն։ Յառաջակողմն ալ պզտիկ տախտակամած մը բարձրացած է, ուր կը գտնուին նաւը խարսխելու, կապելու եւ այլ գործողութեանց յատկացեալ պիտոյքը։ Իսկ ծայրը, որ շատ սուր է բռնիչ, պահանածակերը կը գտնուին։ Հանդարտ օդերուն' մէկ տախտակամածէն միւսը նաւուն վրայէն կրնան անցնիլ, իսկ փոթորկի ատեն նաւուն մէջէն մասնաւոր անցք մ'ալ կայ։ Նաւուն վրան, այսինքն կէտ ձկան կռնակին նմանող մասը 9 հատ անթափանցելի կափարիչներով գոցուած է և ալիքներն ազատ համարձակ կը սահին վրայէն, փոխանակ բեռան շոգենաւներուն նման հաստ ու վիթխարի արգելքներու հանդիպելու, երբ շոգենաւին արագութիւնը կը ջլատեն։

Այս դրութեան հնարիչը' Պ. Մաք Տուկոլ' ամերիկացի մ'է. զայն հնարելու միջոցին ամենեւին չէր մտածեր ովկէաններու համար մեծ շոգենաւեր և կամ մեծ արագութիւններ իրագործող շոգենաւներ շինելը, այլ պարզապէս Միացեալ Նահանգաց մեծ լճերուն վրայ նաւաճգութեան համար հնարած էր, միմիայն շինութեան ծախքերը քիչ մը նուազեցնելու համար։ Եւ փորձով հաստատուեցաւ որ միեւնոյն ծանրութեամբ բեռի մը համար, այս շոգենաւն աւելի թեթեւութիւն ունէր և աւելի քիչ ծախք կը պահանջէր։ Այս առաջին լաւ կողմը կը բաւէր Ամերիկացւոց, նոյն դրութեամբ և ովկիանոսներու յատկացուած ահագին շոգենաւներ շինելու համար։

Սկզբնական տիպը կառուցուեցաւ 1888ին վերջերը, եւ մինչեւ հիմա Վալպէք դրութեամբ շինուած շոգենաւերը բազմաթիւ են։ Անոնց մէջ մանաւանդ հատ մը կայ որ կատարեալ տիպարն է. 80 մեթր երկայնք, 11.40 լայնք. 7.20 խորութիւն և 4000 տակառաչափ տարողութիւն ունի, անունն է Չարլզ Վ. Վէթմօր։

Այս դրութեան ունեցած առաւելութիւններուն հաշիւը մէջտեղն է։ Ամերիկայէն Եւրոպա քարիւղ փոխադրող անհեթեթ շոգենաւերը երբ Չարլզ Վէթմօրին հետ բաղդատենք, հաշիւը շատ լաւ կը տեսնենք։ Երկուքին համար ալ 9 փարսախի արագութիւն մը բաւ համարելով, երկու տիպերն ունին.

	Չարլզ Վէթմօր	Քարիւղաբեր
Երկայնութիւն	80 մեթր	95 մեթր
Տարողութիւն	4000 տկռ.	3500 տկռ.
Պատեանի ծնր.	880 »	2275 »
Մեքենայի »	120 »	225 »

Ինչպէս կը տեսնուի, տարբերութիւնը շատ է, և առաւելութիւններն ալ քարիւղաբարձ շոգենաւուն կողմը չեն։ Չարլզ Վէթմօր թէ' աւելի բեռ պիտի կրէ, թէ աւելի քիչ ծախքով պիտի շինուի, կայմերուն ի դիակ մասին ուրիշ աւելորդ կողմերուն ջնջմամբը։

Այս յաջողութեան վրայ ամերիկացի երկրաչափ մ'ալ Պ. Արնօլ Էվըրէ, սկսած է ուսումնասիրել այս դրութիւնն անդրատլանդեան արագընթաց շոգենաւներուն յարմարցնելու միջոցները։ Պ. Էվըրէ կը յուսայ շոգենաւ մը շինել որ պիտի ունենայ 14,000 տակառաչափ տարողութիւն, և ամենամեծ անդրատլանդեաններուն հաւասարելով հանդերձ, աւելի քիչ երկայնութիւն (161 մեթր), աւելի շատ լայնութիւն (22 մեթր) և իր շինութեան եղանակովը շատ աւելի հաստատուն պիտի ըլլայ, հակառակ դիակ մասին վրայ սիւներով բարձրացուած տախտակամածներուն, որք Պ. Էվըրէի շինելիք շոգենաւուն վրայ ամբողջ երկայնքին պիտի ըլլան և երկու յարկի վրայ, սրահներուն, սենեակներուն, նաւապետներու և սպայից բնակարաններուն տեղ հայթայթելու համար և այս երկու յարկերուն շուրջն ալ շրջագայութեան համար ճամբայ մը պիտի ըլլայ։ Անգլօ-ամերիկեան մեծ շոգենաւներուն մեքենաներն այս շոգենաւուն մէջ դնելով, Պ. Էվըրէ կը յուսայ 12 ժամ աւելի շահիլ Նիւ-Եօրքէն Բուինսթաուն գացած միջոցին։ 12 ժամ շահիլն ինչ բան ըլլալը հասկնալու համար, շոգենաւներու հետ գործ ունեցած ըլլալու է։

* * *

Ֆրանսայի Նանթ քաղաքէն հռչակաւոր նաւային ճարտարագէտ մը' Պ. Օրիօլ, որ Ֆրանսայի մէջ մեծ համբաւ հանած է նաւային շինութեանց մէջ ի գործ դրած ճարտարամտութեամբը, շոգենաւներու պտուտակին տեղը փոխելով նաւային գիտութեան մէջ մեծ յեղաշրջում մը յառաջ բերած է։ Իւր այս նոր գիւտովը թէ' այդ մինչ անիւին կարողութիւնը կ'աւելցնէ և թէ սուզուելու կարողութիւնը շատ քիչ եղող նաւերուն համար ալ պտուտակի գործածութիւնը կը յայտարէ։

Անգլիացի ճարտարագէտ մը' Թօրնիքրօֆթ, այս առաւելութիւնները կանխատեսած էր, բայց ոչ բոլորովին։ Շոգենաւներուն յետնակողմը գմբէթի նման դուրս երկննելով և պտուտակն անոր ներքեւ զետեղելով շատ աւելի բարձր արագութիւններ ստացեր է։

Պ. Օրիօլ եւս այս դրութեան վրայ հիմնուելով, փոխանակ պտուտակը պարզ գմբէթի մը ներքեւ դնելու' բոլորովին շոգենաւուն յատակը զետեղած է։ Յատակն բառ բաւականին վեր բարձրանալով կանոնաւոր գմբէթ մը կը ձեւացնէ որուն ամէն եզերքներն ալ կը միանան յատակին հետ. և պտուտակն այդ գմբէթին տակը կը դառնայ։

Այս դրութեան առաւելութիւնները բազմաթիւ են. Նախ, պտուտակը դարձած միջոցին գմբէթին սահմանափակ միջավայրը բոլորովին ջրով կը լենայ, որով պտուտակը միշտ և ամբողջովին ջրոյ մէջ կը դառնայ. ասով իւր զօրութիւնը կ'աւելնայ, ինչպէս նաեւ բնական կապով նաւուն արագութիւնը, առանց փոյթ ունենալու ծովուն ունեցած վիճակը, որովհետեւ պտուտակը նաւուն յատակին ըլլալով միշտ ջրոյ մէջ կը գտնուի. երբ միայն եռուն ըլլայ' նաւուն տատանումներէն կարելի է որ օդին մէջ ալ դառնայ։

Երկրորդ' սովորական պտուտակներն, ինչպէս նաեւ յետնակողմն անկատար գըմբէթի ներքեւ գտնուած պտուտակները դարձած ատենին իրենց դարձուցած ջուրին մեծ մասը օդին մէջ կը թեցնեն ու կը ցանցնեն։ Ասով ալ իրենց զօրութեան մէկ մասը և մէկ մեծ մասը կը կորսնցնեն։ Յատակը գտնուող պտուտակն այս անպատեհութիւնն ալ կը բառնայ։

Եւ վերջապէս ու գլխաւորաբար, ջուրին մէջ քիչ սուզուող շոգենաւներուն, օրինակի համար Վոսփորի շոգենաւներուն, փոխանակ երկու կողմէն անիւ դնելու, կարելի պիտի ըլլայ անոնց ալ պտուտակ դնել։ Երկու կողմէն անիւներն արդէն շատ անպատշաճ են, թէ շոգենաւուն ձեւը կ'աւրեն, թէ զայն կը ծանրացնեն, եւ թէ անիւաւոր շոգենաւուն մեքենան ծանր բանող, աւելի ծանր կշռող և աւելի շատ տեղ բանող կըլլայ։ Զանոնք ծանր բախումանց դէմ պաշտպանել գրեթէ անկարելի է, և իրենց մեքենայման միջոցին յաճախադէպ վնասներու ենթակայ են։ Իսկ Օրիօլի դրութեամբ բոլոր ասոնք կ'անհետանան։

Պ. Օրիօլի դրութիւնը քիչ ժամանակի մէջ մեծ ընդհանրացում մը գտած է, եւ հիմա իւր դրութեամբ բանող շոգենաւները բազմաթիւ են։

* * *

Օրիօլի դրութիւնն այսպէս կը պակսեցնէ նաւերուն ծովուն մէջ մտած մասը։ Սակայն ուրիշ անյարմարութիւն մ'ալ կար նաւային շրջանակին մէջ, զոր բառնալ պէտք էր։ Երբ նաւ մը երկու, երեք պտուտակով շարժել ուզուի, պէտք է որ ամէն մէկ պտուտակին համար զատ զատ մեքենաներ դրուին։ Եթէ խնդիրը պատերազմական խոշոր նաւերու վրայ ըլլար, այնչափ կարեւորութեան արժանի չէր, որովհետեւ անոնց մէջ եռակի ընդլայնում ունեցող երկու մեքենայ կը բաւէն, սակայն աւելի փոքր նաւերուն համար անկարելի է երկու պտուտակին երկու մեքենայ միանգամայն դնել։ Այս խնդրոյն ալ լուծումը Պօմէկ Մըէմ Նէվէլէր(?) ընկերութիւնը գտած է, 27 ու կէս մեթր երկայնութիւն ունեցող փոքր շոգենաւու մը վրայ փորձելով նոր դրութիւն մը։ Այդ շոգենաւը որ եռակէն երեք պտուտակ ունէր, պէտք էր որ երեք հատ ալ մեքենայ ունենար։ Եւ ընկերութիւնը փոխանակ երեք մեքենայի մէկ պտուտակին պէտք եղած մեքենայէն աւելի զօրաւոր մեքենայ մը դրեր եւ զայն զատ զատ երեք գլաններով երեք պտուտակներուն հետ հաղորդակցութեան դրեր է, որով շոգենաւը ժամը մինչեւ 20 հազարամեթրի արագութիւն մը կրցած է ունենալ։

Վ. ԳԱԼՖԱՅՃԵԱՆ

[1] Նաւուն դիակ մասը (œuvres mortes) ծովէն դուրս մնացած մասն է, իսկ կենդանի մասը (œuvres vives) ծովուն մէջ մխրճած մասն է։

ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՑՈՒՆԱՅԵԱՆ ՇԻԲԻՏԵՐԵՐ

ՂԱԼԱԹԻԱ, 26, ՊԻՒՔՃԻՒՔ ՄԻԼԼԵԹ ԽԱՆ

Այս ցուցադրութեան մէջ կը վաճառուին յունական նիւթեր, տարազագործական ու ճարտարագործական.

Գծաւոր նուրբ ասղ, զանազան գոյներով։

Բամբակ և մետաքս հիւսուածք գծաւոր, յայժ մետաքսատատ.

Խաւոր (կտաւ) կանանց համար, նուրբ մետաքսէ, զանազան մեծութեամբ։

Մետաքսէ թաշկինակներ' բանուած եւ միահարթ, կանանց և արանց.

Մեծ ընտրութիւն շղարշներու, մետաքսէ և բամբակէ կերպասներու, յանձնարարութիւնք կընդունուին. արագ գործադրութիւն.

Բուրդէ շալեր էրիկ մարդու եւ կնոջ. եւրոպական կերպասէն աւելի տոկուն, գոյնը երաշխաւորեալ։

Ձեռնոցներ մորթէ, կանանց և արանց։

Անուշահոտութիւններ, շատ տեսակներ։

Ածուխ, տնական գործածութեան համար, մորթի եւ ճերմակեղէնի վնասակար նիւթերու խառնուրդներէ զերծ։

Ջէբ, առանց հոտի, շատ լաւ, 130 և 40 օխանոց և աւելի վար տակառներով.

Բոլոր ....ի, անօթներու մէջ։ Ի մթերոց կլոր հատուած նմուշներ և ուրիշ նիւթեր։

Ամէնն ալ հելլենական ճշմարիտ նիւթեր

3 ԳԻՆԵՐՆ ՑՈՅՑ ՉԱՓԱՒՈՐ 2—58

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

8/20 Յունիս 1894

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գիները	Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուական	Ընթացիկ Գիներ: Փակուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 7,183,372	100	1	Քոնսոլիտ Սէրի A	1881	62 20	— —
» 10,241,048	100	1	» » B	1881	38 30	— —
» 30,332,811	100	1	» » C	1881	28	— —
» 43,963,396	100	1	» » D	1881	26 35	26 32
Ֆր. 798,000,000	400	—	Ռումելիի Երկաթուղի	1870	121 75	119 1/2
Ա. Ո. 4,545,000	100	4	Օսմանիէ	1890	96 —	— —
Ֆր. 185,631,180	500	5	Բրիօրիթէ	1890	— —	— —
Օ. Ո. 6,499,988	Ֆր. 500	5	Մաքսային Պարտաթուղթ	1886	— —	— —

Անուանական Դրամագլուխ	Թղթոց Անուանական Գիները: Վճարեալ	Թղթոց Անուանական Գիները: Ամբողջ	Տոկոս %	Անուանք Արժեթղթոց	Թուական	Ընթացիկ Գիներ: Փակուեցաւ երէկ երեկոյ	Ընթացիկ Գիներ: Բացուեցաւ այս առաւօտ
Ա. Ո. 10,000,000	20	10		Պանք Օթոման	1863		
Օ. Ո. 550,000	22	11		Քրէտի Ժէնէրալ Օթոման	1869	8 38	
Ա. Ո. 600,000	10	6		Պանք տը Քոնսդանդինոբլ	1872	3 18	— —
» 600,000	10	5		Սօս. Օթ. տը Շանժ է տը Վալ.	1872	4 38	— —
Ֆր. 14,000,000	140	140		Փոխառութիւն Լաւրիում	1878	41 —	— —
» 45,000,000	500	300		Անատոլուի (Բաժնեթուղթ	1889	300 —	— —
» 80,000,000	500	500	5	Երկաթուղիք (Պարտաթղթ.	1889	470 —	— —
Օ. Ո. 200,000	20	8		Թրամուէյ (Բաժնեթուղթ	1882	5 97	— —
Ֆր. 709,506	500	500	5	Թրամուէյ (Պարտաթուղթ	1882	510 —	— —
Ֆր. 100,000,000	500	200		Օսմ. Ռէժի	1883	18 23	18 23
Ա. Ո. 110,000	1.40	1.40	6	Օսմ. Սիկարէթ	1892	1 87 1/2	— —
Օ. Ո. 440,000	11	5 1/2		Օսմ. Ապահովագրական Ընկ.	1893	6 47 1/2	— —
Ֆր. 20,000,000	500	500		Ջրի Ընկերութիւն, Տէրքոս	1882	365 —	— —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) DԻ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	1	75
1 ամսուան համար	3	75
1 օրուան համար	—	72 1/2
Ոբբոր	—	37
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)		50
ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	109	7/8
Փարիզ » Ֆր.	22	92 1/2
Վիէննա 8 օրուան Ֆիոր.	11	32 1/2
Պերլին չէք Մարք.	18	47 1/2

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	—
1 ամսուան համար »	—	—
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	9
20 Ֆրանքնոց	87	20
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Բէշլիք	51	15
Ռուպլ Թղթադրամ	8	52
Մէճիտիյէ	108	1
Մանր արծաթ	103	
Մէթալիք	97	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

7/19 Յունիս 1894

ՓԱՐԻԶ		
Քոնսոլիտ օս. B կնիկ. Ֆր.	—	—
» » C » »	26	95
D (Բացուած »	24	50
D (Գոցուած »	24	55
Ռումելիի Երկաթուղի »	119	62
Բրիօրիդէ »	473	75
Մաքսային Պարտաթուղթ »	—	—
Օսմանիյէ »	—	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	428	75
Պանք Օթոման »	632	81
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	100	15
» » 3 1/2% »	107	10
» Իտալական »	79	25
Քրէտի Լիոնէ »	737	50
Քրէտի Ֆանսիէ »	962	50
Քոնդուար տ'էսքոմդ »	503	75
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2850	
Եգիպտական Միացեալ »	516	25
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	170
ՎԻԵՆՆԱ		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆիօրին	65	60
Օսմ. Ռէժի »	212	50
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ ի տես	125	60
» Փարիզի » »	49	75

ԼՈՆՏՈՆ		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	62	50
» » B »	38	75
» » C »	26	62
D (Բացուած »	24	31
D (Գոցուած »	24	31
Օսմ. Փոխառութիւն 1871ի	—	—
Փոխառ. 1877 (Տիֆէնս Լօն)	103	25
Պանք Օթոման »	15	18
Այտընի Երկաթուղի »	14	37
Դաստակայի » »	19	
Միացեալ Եգիպտական »	102	50
Առանձնաշնորհեալ » »	—	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	101	37
Ռանթ Հելլենական 4% »	33	50
» » 5% »	32	50
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	89	
» » Նոր 6% »	102	
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	336
ՊԵՐԼԻՆ		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	97	50
Ռումելիի Երկաթուղի »	106	50
Անատոլուի Երկթ. Պարթղ. »	92	30
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	345
» Փարիզի » 2 ամիս	80	85

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Բիւյիւք Ալթփարմաք խան, Թիւ 4. Մաքրուճըլար իչի, Ստամպօլ. Ամեն օր կէս օրէն վերջը

Սոյն գրասենեակի տնօրէնն, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը։

ԿԸ ԽՄԲԱԳՐԷ Թուրք. լեզուաւ Օսմ. ամէն նախարարութեանց և մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամէն կարգի և տեսակի աղերսագիր, իթիրազ, լահիա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական և վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր և այլն։

Ընձեռած է ամեն միջոց և ձեռնհաս անձանց ոչխակցութիւնն, որոց օժանդակութեամբ կը ստանձնէ.

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ' օտար տէրութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց և Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական և ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց' հայ. յուն. ֆրան. անգլ. գերմ. իտալ. պարսկ. ռուս. եբրայեց. և ռումին. լեզուօք։

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ' յիշեալ լեզուօք խմբագրեալ նոյնօրինակ ամէն կարգի և տեսակի գրութեանց' որ լինել որ կը պահանջուի։

ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ' չափ եւ կնճռալից հաշուոց. Տոմարակալութեան դրութեան վերածումն անկարգ տումարաց։

Պարտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, երաշխաւորեալ։ 958

ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

ԹԷՔԷ ՊԱՇԸ, ՓԱՍՍԱԺ Տ'ԱՆՏԻՒԱ

(Կէս ետեւակ պէտք անուն)

Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։ Մասնաւոր խնամք ծննդաբերական և ջղային հիւանդութեանց։ Կ'ընդունի բշ. գշ. եւ ուր. օրերն յետ միջօրէի, ժամ 7էն 10 (ը. թ). հինգշաբթի օրերը միեւնոյն ժամերուն ձրի։

Գշ. Եշ. և Շբ. օրերն առաւօտեան ժամ 3էն 4, Մէրճանճըճեան դեղարանն Պահճէ գափու)։ 960

ՍԻԳՈՒՐԻ ՄՕՌԻՍ ՃԻԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եղլրազ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սգոզ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող դէմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիս ձկան իւղն իր այդ վիճակին մէջ գիրութ խմելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնը ի վաղուց անտի բաղձացած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅ

Մաքսային 5% պարտաթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1888 յուլիս 1/13ի 4 թիւը կրող կտրոնները որք մինչեւ յառաջիկայ յուլիս 12 (Ն. Տ.) ներկայացուած չըլլան գանձուելու համար, պիտի ջնջուին։

Կ. Պոլիս 4 յունիս 94 3—10

ԱՐԹՈՒՐ ԷՖ. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

Փաստաբան

Իր գրասենեակը փոխադրած է Թօփալեան խան, թիւ 48։ Ամեն օր իր գրասենեակը կը գտնուի առաւօտները ժամ 3—5 և երեկոյները 10—11։ 1086 4—4

ՏՈՔԹՈՐ ՍԻՄՈՆ ԱՔՈՍՏՈԼԻՏԷՍ

Բժիշկ Նէտր-Դուլէի յունաց հիւանդանոցին, մասնագէտ ուղեղային հիւանդութիւններու, ողնածուծի և ջիղերու, ինչպէս նաեւ մտաւորական հիւանդութիւններու, (անդամալուծութիւն, կաթուած, դնդերահարութիւն տղաքներու, յօդացաւ, լուսնոտութիւն, կանանց ջղախտութիւն, գլխացաւ, ուղեղասաստ և ջիղերու տկարացում և այլն)։

Հիւանդ կը նայի կէսօրէն ետք ժամը 3էն 5։ Բերա, Թաքսիմ, Սըրա Սելվի փողոց, թիւ 162, յունական Զաբբիոն վարժարանին դէմը։ 1071 8—35

ՄԻՍՔԻԹ

Երաւանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ գուտ խառնուրդ պատրաստուած եւ ո'ր եւ է վնասակար սխալիւ, բատ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու ատոր ժանգներն համար բժշկաց կողմանէ իսկ անօ... պատրաստած օգին եւ մասնիզան' ՄԻՍՔԻԹ ... սուսամի եւ կնիքեալ շիշերով ու որոշեալ գը... ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարգը Նուրիէ իզզէտէին էֆէնտիի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքաձանօթիս հանրթ գեղարաններէ։ Բերայի նշանաւոր զարեջրատուններ։ Ղալաթիա Դոմինիօն խանին մէջ Դօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց Թիւ 92, Քիւբէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի Թիւ 27 ճաշարանը. Սասորզճըլար փողոց Արթին աղայի Թիւ 199 զրօսարանը։ Մոմխանէ փողոց Թիւ 111 Մակազէն Ուրա խանութը։ Թօփխանէ ծխավաճառ Ծանիի Թիւ 1 խանութը։ Գամուրջին վրայ Վօսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սէֆֆանի հաճի Դօսթի խանութը։ Բէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ Թիւ 12։ Ի Պոլիս Համբարլը խանի կից Մէհմէտ փաշա խան Թիւ 24։ Մեծ Շուկայ Մահֆազաճըլար փողոց Թօբաճըեանի Թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հաճօբուլօ շուկային մէջ Թիւ 10։ Ղալաթիա Սէրայի կից Թիւ 57։ Ղալաթիա Սէրայի դէմը փողոցը Քիւխոիի Թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Չարշըսի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ փողոց շաքարավաճառ Հաճի Աւրիմ աղայի Թիւ 54 խանութը, Քարքա Պաշի Սերոբէ Անանեանի Թիւ 40 մթերանոցը. Ի Գում-գաբու Աթասխօն ճամբէսի նպարավաճառ Հաճի Միհրան Աղայի Թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մարտուտաղայի Թիւ 118 զբօսարանը, Մանեքշ պուլրի 49 Թիւ Սիմոն աղային գազինոն, Գատըգիւղ նաւամատոյցին վրայի անուշեղինաց խանութը եւ Չարշը իչի Թուլումպա փողոց գալեճչուբի խանութը Մագրը գիւղ երկաթուղւոյ կայարանի դէմի պարտէզը։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ՌՈՍԻԱ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Ս. Պետերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսկայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4.000.000 րուպլի
Երաշխաւորութեան գումար 55.000.000 ֆրք.
1893ի հասոյթք 20.500.000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ 70.000.000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ՕՒԳԵՐ
Գոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փէնիք Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մանանճըզ Ղալաթիա, Ջէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Փ. ՌՈՒԲՐԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԿԵԱՆՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՕԼԻՍ, ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԵՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1.000.000 — "ՖԻՆԻՔՍ" — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է, որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի փոխուց համար։ 618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստոր բաժանմանց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԻԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի գէմ, Քօմիսիոն խանի անկիւնը։

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՄՔԷՐԻ

Աստքիրը չահանէ մուայէնաթը իչուն միւպաեաստ մէվգրի միւնագասայա գօնուլան 72.000 գըրէ սայօնուն իթասրնա թալիպ օլան վէ չէրաիթինի անլամագ իսթէեէնլէրին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 31 2—3

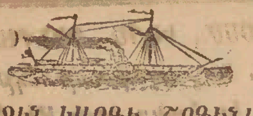

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Եըրնէ-Էյօ-Բին Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անճէլօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բաէտէր	1700
Արօլլօ	5500	Գիդանօ	2200	Բլաթօ	1500
Արկօ	2300	Կօգօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրօտնօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալդօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հինտու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Համպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէռնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գազօ	2000	Քօլբինօ	4 00	Սաբֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօմնօ	2200	Սիլվիօ	2000
Ձիրակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	5500	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլթրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	1500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	1800	Մարգէլլօ	3500	Ուրպինօ	5000
Տրաբօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էայնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըս	00
Տրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմկօ	200
Ֆալքօն	800	Օզրանօ	4500	Զէրօ	1 0
Ֆիտօ	700	Օդդօ	2000	Մօսքիթօ	1.0

Էնիրչըն Մօնարք 8000
Բիրժըրըն Մօնարք 8000
Լրդիըն Մօնարք 8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի
Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՑՕ
Գործակալք
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ
858 խան, Ղալաթիա

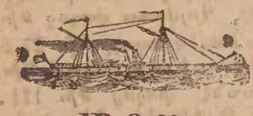

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլի, Պօրտոյի, Մէջիտէրրանէի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող ըռգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Րամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օզայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբընի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
847 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՈՌՓՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4.000.000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՋԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.
726 Գալաթ Գարու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՐՇԱՐԱԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՁԷՈՒՏ ԻՒՂ
Իփոփոփիթ ով շովլ և սայայով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորիւ ձկան համ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբօֆօսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի
Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճաղածութիւնը
Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։
Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակալութիւնք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՊՈՒՐ ԵՒ ՀԱՒՐԻՆ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	8.000.000
Պահեստի դրամ	»	6.889.695
Տարեկան հասոյթ	»	16.890.344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք
894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսո
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14.

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Յ ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշելու լինտրի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաստորին ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։
(Բացի կիրակէէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ՇԻՐՔԷԹԻ • ԽԱՅՐԻՅԷ

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
11 —		11 30	
11 30		11 50	6 25
12 —		12 20	7 —
12 30	6 15	12 45	7 30
1 —	7 Վոսփ.	1 20	8 20
1 30	7 45	1 50	9 5
2 —	8 10	2 15	9 50
2 30	8 50	2 50	10 15 Գզկ.
3 —	9 30	2 45 Վոսփ.	10 30 Ֆէրպ
3 15 Ֆէրպ.	9 45 Ֆէրպ.	3 25	10 40 Գզկ.
3 30	10 20	4 — Ֆէրպօթ	11 —
4 15	10 35 Գզկ.	4 35	11 30 Ֆէրպ
4 35 Վոսփ.	11 5 Գուզկ.	5 — Վոսփ.	11 30 Գզկ.*
4 45 Ֆէրպ.	11 — Ֆէրպ.	5 10	11 50
5 —	11 20	5 35 Ֆէրպօթ	— —
5 35	12 5	5 40	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
11 —	—	11 20	— —
11 45	7 —	11 50	6 25
12 30	8 10	12 15	7 30
1 15	7 45 Վոսփ.	1 —	8 20
2 —	9 —	1 45	9 5
2 35	9 30	2 15	9 45
3 20	9 45 Ֆէրպ.	3 5	10 15
3 15 Ֆէրպօթ	10 15	2 45 Վոսփ.	10 50 Ֆէրպ.
4 —	10 40	4 — Ֆէրպօթ	10 40
4 30	11 — Ֆէրպ.	4 30	11 30 Ֆէրպ.
5 45 Ֆէրպօթ	11 10	5 — Վոսփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	5 35 Ֆէրպօթ	12 10

*Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ, շաբաթ եւ տօն օրերը տեղի չպիտի ունենայ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

1 30 Հարէմէն Սալաճագ բացի Ուր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 — Կամուրջէն Հարէմ Սալաճա գ բացի կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ (կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ

ԵՒ

ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՓԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 35 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իւսկիւտար

Ծան.—Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւ իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

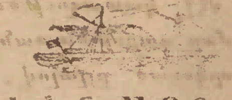

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք միջեւ երթեւեկեն Լիվրբուլի և Սուրիոյ միջեւ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Գագալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ազլաս	2393
Սէֆալոնիա	5517	Սարակօսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորօգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Չ. ՃՕԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալէքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 932

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղիէի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
1054 Մումհանէ Սիթէ-Ֆրանսէ

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ